ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

ŞUBAT 1994 SAYI 12 FİYATI 20.000 TL (KDV DAHİL)

DİYARBAKIR'DA CÜMBÜŞ YA DA YILIN İLK SAATLERİNDE **HEGEL'İ OKUMAK**

HAY BÜYÜKŞEHRİNİZE ADAYIM EMİ !

ŞAŞKIN KARAYOLU BALİNALARI

HUKUKTA SİBERNETİK

GAZİANTEP ÜÇLEMESİ

ŞİZOFRENİ adındaki ve kendi halindeki dergi çıkmış durumda.
Gidip satıcıdan aldınız.
Yağmurlu bir gündü belki.
Simitçiler tablalarına naylon örtmüşlerdi sanki.
Efil efil yellerin bile estiği söylenebilir.
Bunların hiçbiri olmamış da olabilir.
Ama ikinci sayfayı açıp künyeyi okumaya başladığınız kesin.

BİR DİZİ KLASİK BİLGİ

Sahibi: MED Yayıncılık adına Mehmet Şenol Beyefendi.
Sorumlu Yazıişleri Müdürü: Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi.
Başkent: Ankara.
Yazışma adresi: P.K. 187, Bakırköy-İstanbul.
Akdeniz'in rengi: Mavi.
Yönetim yeri: Akdoğan Sok., No:11, Beşiktaş-İstanbul
Telefonu: 0-212-260 68 49
Sinirleri: Bi gevşek, bi gergin.

BİR ADET YENİ BİLGİ

Sorunlu Yazıişleri Müdürümüz Sinyor Allegro Çinturato, Sicilya'ya döndü. Biliyorsunuz, bazı sorunları vardı. Bu nedenle çalışmalarını (uzunca) bir süre anayurdunda sürdürecek. Dinlenecek.. İsmi künyede bir-iki sayı daha görünüp sonra kaybolacak.
Gelelim yayın kuruluna: Sayıyla üç kişi. Bir, ki, üç. Ya da, Brigitte Bardot, Jean-Claude Carriere, Michel Platini.
Ne fark eder? Hayır, ne farkeder? Farketse ne olacak? Ne? Ne yani? Hadi diyelim farketti... Farketse ne olacak yani?

BEN DE OLSAM
SES ETMEZDİM.
NE GEREK VAR,
DONÜP ARKAMI UYURDUM.
HIRKAMA DOKUNMASINLAR DA...

Oblomov Jr.

Nazife

Değinmeler

Şizofrengi;

1- Üçüncü yılında.

2- 1992 Şubatı'nda savrulan iki yüz fotokopik çığlık, 1994 Şubatı'nda üç bin kişiye ulaşır vaziyette.

3- Son iki sayı hariç, eski sayılarımız tükendi.

4- Eski sayıları yeniden basamıyoruz. Ancak bütün sayılardan birer adet -arzu edenlerin fotokopi çektirebilmesi için- Ankara/Dost ve Istanbul/Pandora kitabevlerine

5- bırakacağız.

6- Frankfurt-Van arası hemen her şehirden mektup alıyoruz (Amasya'dan hala çıt yok). Abartmıyoruz ve müteakiben çok teşekkür ediyoruz.

7- Duyuru yapmadan, reklam pisliğine bulaşmadan, üç-beş kişinin sırtında gittiği yere kadar gideceğiz. Ne di(le)yelim? Hayırlı yolculuklar di(le)yelim.

8- Dergiyi çıkarırken iki aylık zamana tam anlamıyla sadık kalamadığımız için özür diliyoruz.

9- Eleştirilerinizi, önerilerinizi, icabında küfürlerinizi bekliyoruz.

10- Dergiyi

11- Beşiktaş'taki mizanpaj tesislerimizde hazırlıyoruz.

Eşlik edenler: Pearl Jam, Şeker Mantı'nın çırağı Sabri, Tekel 2000, Rush, Rage Against the Machine, kutu kutu ve lingo lingo biralar,

Değinelim

bilgi saydığı iddia edilen soluk benizli makinalar, Neil Young, çocukluk hayalleri, erişkinlik sükut-u hayalleri, Camel, köfte denen irikıyım kıyma molekülleri, Bülent Ortaçgil, çiğ börekler, telefon görüşmeleri, telefon beklentileri, sadece beklentiler.

12- Sivas'tan bu yana yedi ay geçti. Çok öfkeliydik cenazede. Çok bağırdık yakılanlar gömülürken. Onların da faili belli, bizim de. Yaşayan ölüleriz.

13- "Bile bile" "bile bile" "her şeye" "nereye kadar

14- lades"?

15- Güneydoğu'da savaş sürüyor. İnsanlar ölüyor. Bize dokunmayan savaş bin yaşayabilir. Hiç sakıncası yok.

16- Zamlar

17- geliyor allı yeşilli.

18- Saat da 1:30 olmuş. Toplumsal sorunlara duyarlılığımız burada sona eriyor. Bir değinmeler bahsini daha, olan bitenden haberdar olduğumuzu hisettirerek kapatmış bulunuyoruz. Şükürler olsun. Hem yarın işimiz gücümüz var. Hem de zaten sayfa dolmuş. Biz gene oyunumuza dönelim en iyisi.

19- Selamlar.

20- Sevgiler

21-

22- Siz,

23- Nasılsınız

24- ?

İçindekiler

?-Ne-astroloğu ŞİZOFRENİK ARZU, DÜŞ, BOYUN BORVU

Soramadım-Ortalık-çok DİYARBAKIR'DA CÜMBÜŞ YA DA YILIN İLK SAATLERİNDE HEGEL'İ OKUMAK
(Bu yazı dergiye Nazilli'nin Hamzalı köyünden gönderilmiştir.)

hocam-, 1.ŞARKI: YÜREĞİMDE HEP O VAJİNA 2.ŞARKI: DÜN EVDE DOLAŞTIM DAĞLARDA YOKTUM

mi-aldanmış-? ESTEK KÖSTEK

bağa-girdim BİN BEŞ YÜZ SORUDA SİNEMA

olan-mı BİŞEYDİ, ALİENDİ

Emin-değilim NESNE VE LİSAN KARŞISINDA SANATÇI VE RUH HASTASININ DAVRANIŞ FARKLARI - BİR GİRİŞ- DUYUM, İFADE, KATILIM

?.. KARANLIĞI TANIYANINIZ VAR MI ?
(Güneydoğu'da görev yapmakta olan bir subaydan)

.-Astrolog HAY BÜYÜK ŞEHRİNİZE ADAYIM EMİ !

ta-kendisi-Gene KÖTÜMSERİN İÇ KONUŞMALARI

birilerine HAYAT TESPİT TUTANAĞI

kalabalıktı-Nasıl-yani-?-Valla GAZİANTEP ÜÇLEMESİ

yanında-da-şu-bizim ORMANDAKİ KULÜBENİZE NASIL DÖNEBİLİRSİNİZ ?

be ANIT

Neil-Armstrong İR'ÂYİ AĞNÂM SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MUSUN ?

gördüm-, ÜLKEMDEN FUTBOLCU MANZARALARI

,-ilk-Nazife-Hanımı ŞAŞKIN KARAYOLU BALİNALARI

Olabilir HUKUKTA SİBERNETİK

KÖTÜMSERİN İÇ KONUŞMALARI

"ve şairler boyuna kimlere yazarlar

yıkılmış köprülerin başında

ürkmüş boşluktan biri inliyorsa

ve şairler onlara geldimlere yazarlar"

Behçet Necatigil

Kötümserim, evet. Bu şehirle her gün yeniden tanışmak zorunda kaldığım için. Ve hep aynı yollardan geçip aynı boşluğa baktığım halde, bu şehirden her gün biraz daha uzaklaştığım için. Kaybetmekten yoruldum diye dostlara söyleyecek bir sözüm olmadığı için. Birilerini ya da bir şeyleri sevebilmekten, birilerine ya da bir şeylere inanabilmekten başka isteğim olmadığı halde, "bizimkiler" ve "onlar"ın dar, ilkel ama sürekli dayatan seçimine tutsak olduğum için...

- "Oğlum, sen bacak kadar çocukken henüz ve lastikli kravat takarken daha ve görünürde hiç bir neden yokken, bu şehirden kaçmadın mı? Sonra süt dökmüş kediler gibi mahcup, sıkılgan ve suçlu, geri dönmedin mi?"

Kötümserim, haklısınız. Çünkü yüreğimdeki soyut ve somut ayak izlerini içime sindiremiyorum. Görüntü ve ses kutularından, posta kutularından ve kapı altlarından fışkıran, birbirimizi ve varolan her şeyi pazarlamaktan başka kaygısı olmayan, reklam adı verilen monologlardan nefret ediyorum. Minik benlikleri üşümesin, köşelere sıkışmasın diye, kendileri ile ilgili her türlü gerçeği tahrifat yaparak algılayanların, bunu nasıl yaptıklarını anlayamıyorum (çok beceriksizim, çok). Tahrip oluyorum.

- "Sevgilim, kırılma sonbahara. Bir adı ayrılıksa, bir adı başlamaktır kırlangıçların. Günlerden pazarsa, dürüst ellerine sığınmışsa karanfiller... Ben sana gelirim, yorulma anılara. Oturur, bir aşkın tarihini yazarız, sessizce biriktirdiğimiz ayrıntılardan. Anlamını biz susarız başlangıçların..."

Tamam tamam, kabul ediyorum. Açık seçik ifade ediyorum. Suskun, küskün ve karamsar bir yabancıyım ben. Proust'un kurabiyelerine (ama alaturka modifiye edilmiş formlarına; burgulu, yıldız ya da kalp şeklinde) tutkun, Kafka'nın iç saatine (Serkisof ve tepesinde çanıyla çınlarken zıplayan) kurulu, Zebercet'in ipinde (saçma ve gözüpek) sabahlayan... Hep bir şiirin öncesi olan yazdıkları. Ya da sonrası. Şiirin kendisi nerdeydi bilmeyen. Dalda mı, yaprakta mı? Sessiz akan suda, dolanan sarmaşıkta mı? Paris komününde, Fatsa'da, Ant (Kaf değil) dağının ardında mı? "Yenildiler/Yenenler, yenilenlerin/dikişsiz ak gömleğinde sildiler/kılıçlarının kanını/ve hep beraber söylenen bir türkü gibi/hep beraber kardeş elleriyle işlenen bu toprak/Edirne sarayında da-

mızlanmış atları/eşildi nallarıyla/Tarihsel, sosyal, ekonomik şartların/zaruri neticesi bu!/deme, bilirim/O dediğin nesnenin önünde kafamla eğilirim/Ama bu yürek/O bu dilden anlamaz pek/O, hey gidi kambur felek, hey gidi kahbe devran hey der" (1) (şiirin kendisi bu işte!). Doktorum diyor ki, ben her şeyi felaket gibi algılıyormuşum. Ne zaman pis bir olay olsa, ben hemen genellemeler yapıyormuşum. Benimle doğrudan ilgisi olmayan olaylarda bile, ne yapıp edip faturayı kendime çıkarıyormuşum. Benim için sadece siyah ve beyaz varmış, ortası yokmuş. Ortada fol yok yumurta yokken, acıklı sonuçlar çıkarıyormuşum. Aslında haklı adam. Üstelik ona güveniyorum da. Yine de beni anladığını sanmıyorum. Bana otomatik düşüncelerimin değişmesi gerektiğinden söz ediyor. Onun otomatik düşünceleri de bunlar işte! Ona hep şu şiiri okumak isterdim: "Hayvanlar konuşmadıkları için/kimbilir ne güzel düşünürler/tıpkı ellerimiz gibi/ah okumaya başlamadan önce/çiçeklere su vermek lazımdır" (2). O da bana bir şiir okur muydu? Kim bilir, belki (ne de olsa içli adam)!

- "Seni hatırlıyorum. Böyle bezgin, süzgün bir çocuktun işte. Büyümüş de küçülmüş gibi."

Ben de sizi hatırlıyorum. Sizi ve her şeyi... Benim problemim bu zaten! Hatırlıyorum: Mısır tarlasında kaybolmuş bir çocuk. Panik ve suçluluk... Babasının sesini arayan bir çocuk. Denizlere ağlayan. Allende: on üç yaşımın gözyaşı (siz onur nedir bilmiyor musunuz?). Hatırlıyorum, daimi yatılı bir çocuk. Haritada göl kıyıları işaretleyen. Ve "Heraklit'in Suları"nı okuyan bir öğretmen: O sularda bir kez yıkanırız. Peki kaç kez boğuluruz?

- " 'Bu oğlan' dedi, 'daha ne kadar kaçacak? On ikisinde kaçtı, on altısında kaçıyor' (3). 'On altıymış... Otuzu geçtin oğlum, otuzu! Hala aklın bir karış havada (duyguların iki karış)...

Böyle işte. Aklım bir karış, duygularım iki karış havada. Dolanıp duruyorum. Vitrinlerin, barların, cinlerin, ibocinlerin, patlamış mısır

---

BENİM İÇİN SADECE SİYAH VE BEYAZ VARMIŞ, ORTADA FOL YOK YUMURTA YOKKEN, ACIKLI SONUÇLAR ÇIKARIYORMUŞUM. ASLINDA HAKLI ADAM. ÜSTELİK ONA GÜVENİYORUM DA. YİNE DE BENİ ANLADIĞINI SANMIYORUM. BANA OTOMATİK DÜŞÜNCELERİMİN DEĞİŞMESİ GEREKTİĞİNDEN SÖZ EDİYOR.

---

ve çöp yığınlarının, kaldırımların, kazmaların, mazdaların, mezarcıların, Türkiye genelinde bayiliklerin, kovboyların, tarikatların, Rus pazarlarının, yitmiş arkadaşların, hanların, hamamların, ördeklerin, kanalların, kepekli ve kepeksiz saçların, yarışmaların ve yarışmamaların, ücretsiz pazar eklerinin, ücretli pazartesilerin, termik ve psişik santralların, animatörlerin, armatörlerin, senyörlerin, cünyörlerin, şeflerin, tek seçicilerin, iki tek dümencililerin, meşin ve meşin olmayan yuvarlakların, mevduat hesaplarının, fosforlu ve fosforsuz prezervatiflerin, biyo-psiko-sosyal demokratların, tesettürde yeni çizginin, kartvizitlerin, perdelerin, perde arkalarının, görünen ve görünmeyen köylerin, kılavuzların, kargaların, gıcırdayarak açılan kapıların, otomatik açılan kapıların ve açılmayan kapıların arasında-içinde-kıyısında hangimiz daha beyazız? "Fark göremiyorum. Farkımız fiyatımız". Bu şartlarda kötümserim, haklısınız: "Dört yanım puşt zulası/dost yüzlü/dost gülücüklü/cigaramdan yakar/alnım öperler/suskun, hayın, çıyansı/dört yanım puşt zulası/dönerim dönerim çıkmaz/ey leylim gecede ölesim tutmuş/etme gel/ay karanlık..." (4)

- "Durumunu hiç iyi görmüyorum yavrucuğum. Sen insanlara olan güvenini yitirmişsin. Herkes kötü de, bir sen mi iyisin? Hoş, iğneyi kendine batırmayı da ihmal etmiyorsun, ama bunu daha çok başkalarına daha rahat saldırabilmek için yaptığın her halinden belli oluyor. Üç vakte

kadar yavrucuğum, üç vakte kadar..."

İyimserlik hazin şey neonların altında (şiirin kendisine merhaba: "bu hürriyet hazin şey yıldızların altında"). (5)

- "Şimdi nasıl oluyor, şiirin öncesi veya sonrası dediğin şey elalemden çağrıştırdığın, ne çağrıştırması, düpedüz arakladığın dizelere kafiye düşürmek mi oluyor? Şimdi bunu söylemekle dürüst mü davranmış oluyorsun?"

Konuyu karıştırma kardeşim! Bir kere Nazım baba elalem değil, bir. İkincisi, sen bütün bu anlattıklarımdan anlaya anlaya bunu mu anladın? Üçüncüsü... Yeter ulan, sana hesap vermek zorunda mıyım? Hem sonra.. Bu iş niye böyle karşılıklı konuşmaya döndü böyle? Ben içimden konuşuyordum öyle. Dertli dertli...

- "Tamam işte. Ben de senim. Anlayamadın mı? 581, gel bakiim tahtaya, anlat bakiim ne öğrendin hayat bilgisinden?"

Yalnızım. Bıyıklarımı yiyorum durmadan. Ve yadsınan her doğru için, anıtlar dikildiğini düşünüyorum. Sonradan.

- "Yadsınan doğrum benim. Bezgin muhalifim. Omega bakışlım. Geç bakiim şöyle. Ne var sinirlenicek? Hadi sen konuş yine. Ben karışmıyorum. Ama şunu söylemeden de edemiyeceğim: o dikilen anıtları da yıkıyorlar. En sonradan."

Tamam tamam, nasıl diyorsan öyle olsun. Ben gidiyorum zaten. Artık hiçbir şey ilgilendirmiyor beni. Kötümser mötümser de değilim (hayırlısı olur inşallah). Boş gözlerle bakıyorum dünyaya. Dünya bana bakmıyor. Belleğimi de ihaleye çıkardım. Gazeteye ilan verdim. İlan şöyle: Sahibinden satılık, temiz fakat karışık bellek. Her ne kadar doktorum durumumu beğenmiyorsa da, KÖTÜMSERLİĞİM GEÇTİ (doktorum benim. İflah olmaz kötümserim). Artık çok iyi seyrediyorum. Bugün şöyle bir olay oldu mesela: İki adam güpegündüz bir kadını oracığa yıkıvermişler, tecavüz ediyorlardı. İnsanlar şöyle bir bakıp geçiveriyorlardı. Bazıları yüksek sesle "Cık cık" diyor, bazıları "Aslında müdahale etmek lazım ama zamanım yok" filan diyorlardı. Hiç görmeden geçenler de vardı. Kafasında huni olan memur giyimli bir adamcağız, "Olmaz böyle şey, olmaz böyle şey" diye bağırıyordu. Onunla da ilgilenen yoktu. Ben en yakın bakkaldan iki torba patlamış mısır aldım, dalgın dalgın onları seyretmeye koyuldum. Hemen yanımda bir özel TV kameramanı çekim yapıyordu. Spiker arkadaşı da kadına ve adamlara "ne hissettiklerini" soruyordu. Sonra benim yanıma yaklaştı, mikrofonu uzatıp "Nasıl, iyi mi?" diye sordu. Ona cevap vermedim. Yağlı, tuzlu, şekerli mısırımdan bir avuç daha aldım. Spiker, kameramana "Ne duyarsız adamlar var ya!" diye söylendi. Bu arada adamlar işlerini bitirdikten sonra kadını öldürdüler ve bir taksiye binip "kaza mahalli"nden uzaklaştılar. İnsanlar işlerine gidiyorlardı. Kameraman ve spiker aletlerini toparlayıp, koştura koştura naklen bir yargısız infaz çekimi yapmaya gittiler. Boş gözlerle ortalığa baktım. Kafasında huni olan memur giyimli adamcağız hala "Olmaz böyle şey, olmaz böyle şey" diye bağırıyordu. Beni ilgilendirmiyordu. Sahi, ben algılarımı da satışa çıkarsam ya! Nasıl olsa artık bir işe yaramıyor. Böyle işte, dediğim gibi, artık çok iyi seyrediyorum.

- "Eeeeee?"

İnanmadın mı? Haklısın, ben yukardaki gibi değilim. Olamam da...

Bu "farkında olma"yı hep sırtımda taşıyacağım ben. Bir duygu hamalı gibi. O örnek nerden çıktı mı diyorsun? Bir gazete haberinden... Olay Amerika'da yaşanıyor. İşlek bir karayolunun kenarında... Kimse arabasını durdurmuyor. HERKES BASIP GEÇİYOR. Biz geçemiyoruz işte... Ne diyelim?.. Şairlere gidelim: "Kazdı durdu bahçemizi bunca yıl acı/umutsuzluğumuz insan kalmak içindi". (6)

A.HALDUN SOYGÜR

1- Nazım Hikmet

2- Melih Cevdet Anday

3- İlhan Berk

4- Ahmed Arif

5- Nazım Hikmet

6- Melih Cevdet Anday

HAYAT TESBİT TUTANAĞI

Ne yapıyoruz?

Yaşıyoruz.

Yaşamak için yiyoruz, kavga ediyoruz, sevişiyoruz, çalışıyoruz. Yaşamak için barınmak, barınmak için ev istiyoruz.

Ne yapıyoruz?

Kaloriferli, hidroforlu, asansörlü, üç oda bir salon, bir salomanje ev tutuyoruz. Ekmek, gazete, temizlik sorun olmasın, kolay olsun diye kapıcı da istiyoruz.

Sonra ne oluyor?

Üç oda bir salona bir şey olmuyor ama, kalorifer, hidrofor, asansör ve kapıcı bozulabiliyor. Bu karmaşık durumu idare ediyoruz. "Aidat"ı yaratıyoruz. Onu ödemek için çok çalışıyoruz. Mesaiye kalıyoruz. Evi görmüyoruz.

Niye?

Kolaylık olsun diye.

İşten eve, evden işe gidiyoruz. Yorgunluk artıyor. Gitmek, gelmek, gitmek, gelmek kolay olsun diye araba istiyoruz. Ve araba alıyoruz. Nasıl alıyoruz? Taksitle. Taksit ödemek için her ay bankaya gidiyoruz, kağıt alıp para veriyoruz, verdiğimiz parayı almak için daha çok çalışıyoruz. Arabayı korumak için sigortalar yaptırıyoruz.

Niye?

Kolaylık olsun diye.

Artık araba ile geziyoruz. Park etmek için fıldır fıldır bir delik arıyoruz. Otoparklara koyuyoruz. Dergiler alıp okuyoruz, örtüler alıp örtüyoruz. Herkes kolaylık olsun diye araba alıyor.

Sonra ne yapıyoruz?

Sıkışıyoruz. Trafik sıkışıyor, içimiz daralıyor. Kalabalık trafikte yalnızlığımızı gidersin diye arabaya teyp alıyoruz. Çalsın, rahatlıyoruz. Çalmasınlar diye onu arabada bir başına hiç bırakmıyoruz. Tak, çıkar, taşı, sakla, tak, çıkar, taşı, sakla.

Dostları bile göremiyoruz. Neyse ki bunu önceden düşünüp, telefon alıyoruz. Konuşuyoruz, konuşuyoruz. Sonra her ay postanelerde kuyruk sonlarına takılıyoruz.

Ne yapıyoruz?

Fatura ödüyoruz. Ödemezsek, kapatıyorlar. Kolay vazgeçmiyoruz. Üç gün uğraşıp, kavga dövüş açtırıyoruz.

Yarınımız kolay olsun diye bugün çalışıyoruz.

Hırslanıyoruz. Altta kalmıyoruz. Yükseliyoruz. Durmuyoruz. Daha koşuyoruz. Yüksekten koşuyoruz. Bitmiyor, hırslanıyoruz. Altta kalamıyoruz, yükseliyoruz...

Biz,yaşıyoruz.

Biliyoruz.

Ne yapıyoruz?

KÜLTEGİN ÖGEL

Estek Köstek

Aklın yüceliği şuradadır ki, ona karşı çıkanlar bile ondan yararlanmak zorundadırlar. Yoksa kimse dinlemez onları.

Doğu'da -Mısır, Asur, Babil ve Fenike- gerek aritmetik, gerekse astronomi bilgisi ileriydi; çünkü arazi ölçümleri için, Nil'in sularının yükselme ve alçalma zamanlarını ve güneş tutulmalarını hesaplamak için bu bilgiler gerekliydi. Ancak bu bilgileri rahipler gizli tutuyorlardı.

Aklın(ın) gücünün farkında olmayanlar ya da bunu kendilerine yakıştıramayanlar, aklın(ın) çözdüğü bilmecelerin büyüklüğünden şaşkınlığa düşer ve zihinlerinin bir köşesinde hep bir sır bulunduğu inancını taşımayı sürdürürler.

Günümüzden beş bin yıl önce Mısır'da bir terzi yaşadı. Bu terzi, yüz bin yıllık bilinç diyalektiğinin oldurduğu bir düşünceydi. Beş bin yıldan beri gök ve yer ölçüleri içinde parlayan bütün ışıklarda, bu terzinin kıvılcımı vardır. Terzi mısır papirüslerinde Hermes Tut adını taşıyor. Yunanlılar ona Ermis, ya da üç kez bilgin anlamına Trismegiste diyorlar. Yahudilere göre adı Hanok'tur. Araplar, Hermes-ül Heramise adıyla anmaktadırlar. Kur'an'a göre o, Adem ve oğlu Şit'ten sonra gelen üçüncü peygamber İdris'dir. İlginçtir, evren görüşünün dünya merkezli olduğu (dünyanın sabit sanılıp diğer gökcisimlerinin dünyanın çevresine sıralandığı) zamanlarda insanlar uyumun, yasanın, yetkenin kaynağını gökte arıyorlardı; oysa dünyanın güneşin çevresinde - üstelik hiç de öyle Pisagorik kutsal bir daire yapmadan dolanıp duran diğer gezegenler gibi sıradan bir gezegen olduğunun bulunmasına, tüm yetkenin insanda (insan aklında) olduğu inancı eşlik etti: Dünyanın evrenin merkezi olmaktan çıkması, insanı evrenin merkezine oturttu.

Terzi Hermes, evrensel düşünü şöyle kuruyor: kocaman boşluğun en altında ölümlülük yeri dünya var, en üstünde de ölümsüzlük yeri Zuhal yıldızı... Zuhal yıldızı evrensel aklın bütün esrarını taşımaktadır, yedinci ve son kattır. Maddeye boyun eğmeyen başarılı ruh, yeryüzündeki kısa sınavını verdikten sonra, bu katları basamak basamak çıkar: İlk basamak Ay'dır (düşünce). Sonra sırasıyla Utarit (soyluluk), Zühre (aşk), Güneş (güzellik), Merih (adalet), Müşteri (bilim) yıldızları gelir. Yedinci ve son kat, ölümsüzlüğe kavuşulan büyük aydınlık, tümel aklın tüm sırrını saklayan Zuhal yıldızının katıdır.

Yetkenin gökten yere indirilmesi ve Tanrı'dan insana geri verilmesiyle, yani burjuva düşüncesinin doruğunu temsil eden Aydınlanma ile yaygınlaşan insan aklına inanç (hatta kimi zaman akıl tapımı), burjuvazinin ilerici konumunu yitirip yozlaşmasıyla birlikte, onun öteki değerleri eşitlik, özgürlük ve kardeşlik gibi, yerini aklın küçümsenmesine (eşitsizlik, baskı ve ayrımcılığa) bıraktı.

Kopernik'in güneş merkezli evren modelini açıkladığı yapıtı *Gökyüzü Kürelerinin Dönmesi*, onun öldüğü yıl, 1543'te yayınlandı.

İnsanların olan bitenlere anlam veremedikleri dönemlerde hep akıldışı öne çıktı. Örneğin, savaş ve ekonomik çöküntü dönemlerinde insanın insana karşı kıyıcılığına, acımasızlığına tanık olunması sonucu oluşan karamsar görüşler, insan davranışlarının kökenini akıldışında aramaya yöneltti. Büyük akılcılarsa, gerek toplumun, gerekse insan zihninin yasalarını başka bir yerde değil, onların ta içinde, derinlerinde aramamız gerektiğini gösterdiler. Böylece bir yandan toplum, o güne kadar bir olgular yığınından ibaret olan tarihin yasalarının keşfiyle, dönüşüme açık bir hale gelirker; öte yandan yalnızca bilinçle ya da iradeyle bir tutulan akıl da sınırlarını genişletti, kendisini çoğu zaman hiç de sezdirmeden yönlendiren bir yanının (bilinçdışının) ayrımına vardı.

Galile, Kopernik sisteminin bir modelini herkesin görebileceği bir şekilde ortaya çıkarmıştı. 1610'da, en çok okunan bilimsel kitap olacak olan ve içinde gözlemlerini kısaca ve açıklıkla sıraladığı *Yıldızlardan Gelen Haberci*'yi yayınladı.

Aklın, ürünlerine bakarak karar verilemeyecek kadar çok boyutlu bir işleyişe sahip olduğu anlaşılmıştı. Çünkü akıl bir yandan her türden hatalarımıza karşı bahane bulmaya çalışırken, bir yandan kendimizi eleştirmemizi sağlayan; bir yandan dünyayı totemlerle, ruhlarla, yıldızlarla... açıklamaya çalışırken, bir yandan olgulardan genellemelere giden, soyutlayan, düzenleyen; kısacası, bir yandan bilinmezin, gizemlinin, anlaşılmazın etkisiyle inanca, bir yandan da bildiklerine karşın kuşku duymaya yönelten bir etkinlikti. Sonuçta akıl birtakım içeriklerin toplandığı bir depo değil, işlerliğiyle anlaşılabilen bir enerji olarak kavramsallaştırılmalıydı.

Çünkü akıl bir yandan her türden hatalarımıza karşı bahane bulmaya çalışırken, bir yandan kendimizi eleştirmemizi...

Stevin 1585'te ondalıkları, Napier 1614'te logaritmayı buldu. Evrendeki her şey gibi aklın özü de diyalektiktir. Doğru ve yanlış, saçma ve mantıklı, bilinçsiz ve bilinçli... gibi kuşku ve inanç da aklın olmazsa olmaz kategorileridir. Aynı şekilde akıl yalnızca düşünce değil, hatta ondan daha çok eylemdir. Akıllı insan derken, diğer insanlardan belli bir miktar daha çok akla sahip olan birini değil, akıllıca hareket eden bir insanı anlatmak isteriz. Nitekim akıl da insanın kendi davranışını bilmesine, yargılamasına ve tayin etmesine yarayan yetenek olarak tanımlanır. İbni Sina'nın deyişiyle: "Kafamızda akıl iki türden olabilir. Birincisi, kusursuz bilgidir... İkincisi, kusursuz eylem."

Harvey 1627'de kan dolaşımını buldu.

Bugün yanlışın içindeki doğruyu, saçmanın mantığını, kuşkunun altındaki inancı seçemeyen; varolanın özündeki geleceği, görünenin altındaki potansiyel gerçekliği sezemeyen, kısacası hayatın diyalektik ruhunu kavrayamayan, bu yüzden de dünyaya karamsar bakan, oysa aklın yanında olması

gereken birçok insan, duygu adına akla, öznel adına nesnele, sonuçta da bilinemezcilik adına bilime karşı çıkıyor. Mutlak diye bilinen zamanın ve uzamın göreceliğinin anlaşılması (diyelim, bir parçacığın aynı zamanda hem konumunun hem de hızının hesaplanamayacağının görülmesi) gibi sonuçları dolayısıyla kuantum fiziğinin sergilediği tekinsizlik durumu, bu bilim karşıtı anlayışlara dayanak olarak kullanıldı. Örneğin, deneysel sonuçların nedensel bağlantısını belli bir olasılıkla öngörme gereksiniminden çıkan belirsizlik kuramı, her şeyin rastlantısal olduğu, olayların önceden kestirilemeyeceği, nedenselliğin yalnızca insan zihninin niteliği olduğu savına dönüştürüldü. Bilim adamının "görecelik"ten söz ettiğini gören bazıları, buradan "görecilik"e çok kolay geçtiler ve "her şey görelidir" sonucuna varıverdiler.

"Aklımıza kanat değil, kurşundan çarık gerek" diyen, tümevarımın babası F. Bacon'ın *Novum Organum*'u 1620'de yayınlandı.

Postmodernizm ("her şey gider" anlamında), okültizm, mistisizm, astroloji, vs. vs.'nin aklımızın ırzına geçmeye devam ettiği bir dünyada, aklımıza "mukayyet" olmalıyız. Nerelerde bittiğini bilmesem de, aklımızın da sınırlarının olduğunun, bildiklerimizden çok bilmediklerimizin bulunduğunun, kaldı ki, "bilme"nin tek başına yeterli olmadığının farkındayım. Bunu, akıl sözcüğünün Arapça "köstek"ten geldiğini öğrendiğimde bir kez daha anladım. Yine de sözü edilen sınırları genişletmenin, köstеklerimizi açmanın yolunun da aklımızı kullanmaktan geçtiği kanısındayım. Elbette bu kösteklerin (aklımızın yani) ayaklarımıza dolanmasını istemiyorsak, teker teker kendi aklımıza da fazla güvenmeyelim. Çare kuşkuyu elden bırakmamaktır. Gereksinim duyduğumuz şey ELEŞTİREL AKILDIR.

Postmodernizm ("her şey gider" anlamında), okkültizm, mistisizm, astroloji, vs. vs.nin aklımızın arzına geçmeye devam ettiği bir dünyada...

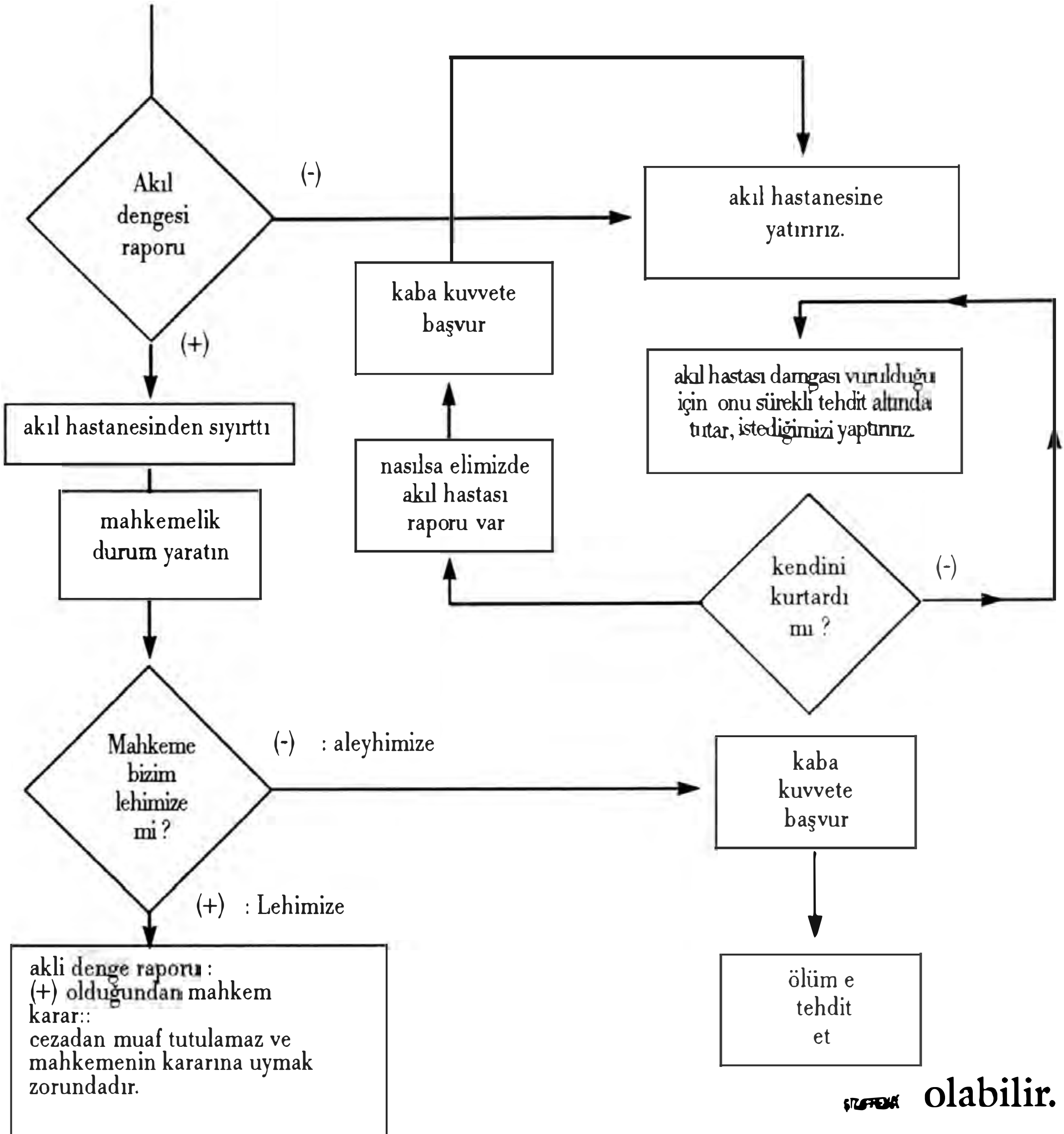
Descartes'in ***Aklın İdaresi İçin Kurallar***'ı 1628'de yayınlandı. (Descartes metodik bir şüpheden yola çıkar. Bu metot, yanılgı ve önyargıları önlemek, eleme yoluyla şüphe edilemez bir gerçeğe ulaşmak için, her şeyden şüphe etmeye dayanır.)

HAKAN ATALAY

- Bernal, J. D.: Bilimler Tarihi, Sosyal Yayınlar, 1979
- Hançerlioğlu, O.: Mutluluk Düşüncesi, Varlık Yayınları, 1965
- Hızır, N.: Felsefe Yazıları, Çağdaş Yayınları (2. bası), 1981
- Kirilenko, G.; Korshunova, L.: Felsefe Nedir (Çeviri: Gül Aysu), Bilim ve Sanat Kitapları, 1987
- Meydan Larousse

Hukukta Sibernetik

Amaç beni devletin en üst
düzey makamlarına karşı
suçlu göstererek elimi kolumu
bağlamaktır.
Burada yürütülen düşünce
bir kompütür programı gibidir.

Nesne ve lisan karşında sanatçı ve ruh hastasının davranış farkları-bir giriş-duyum, ifade, katılım.

Nesneyle, onun kütlesi ve boyutlarıyla karşılaştığımız anda oluşan duyum hemen sonra onun rengi ve tarzına ait özelliklerle çeşitlenir ve değişik insanlarda değişik ifade etme biçimlerine yol açabilir, bunun sonsuz bir değişken yarattığı söylenebilir, yahut ifade etmenin dialektiğine yol açan sürecin her değişkeni kendini değiştiren zaman içinde farklıdır denebilir. Böyle bir sarkma yaptığımızda geriye dönüp nesnenin bazı özelliklerinin daha ölçülebilir ve yakın tepkilere yol açtığını, renk gibi bazı özelliklerinin ise daha soyut bir alana doğru hareket halinde olduğunu söyleyebiliriz ve örneğin renk hatıradır dersek tercihsel bir yönelimde bulunmuş oluruz. Bu durumda ruh hastasının nesneyle temasının an,* sanatçınınkinin zaman duyumlarıyla gözlemlenebileceğini söylemek zorundayım ilki lisana ulaşamazken ikincisi lisanı aşama çabasındadır. İlkinin içinde bulunduğu dünya ile ilgili hiçbir somut veri elde edilmezken ikincisi bize bir kültür pazarı sunar. Şimdi nesne kelimesi ile başladığımız yere dönelim, eşya demek isterdim: ama eşya nesneden daha kültürel yüklenmiş bir kelime, hem tabiatı itibariyle böyle bu, hem bazı özel nedenlerle, böylece daha yalın bir zemine oturur, daha çok kelime ile karşılaşır lisanla oynadığım çıldırtıcı oyunda zevkli bir artı daha kazanmış olurdum ama biz göçebe Türkler mahrumiyeti severiz. Aynı bunun gibi satrancın ortalarında, taşlar, içinde bulundukları kare içinde kendi mahiyetlerinden kopmuş, hareketin her anında kazandıkları her yeni anlamla bütünleşmişlerdir. Size ruh hastası ve sanatçıları değerlendirirken üçüncü bir yaratık türünü romantiği ele almayı öneriyorum. Bir romantiğin talepler kimyası zamandan kopup onun içine eridiğinde o artık bir satranç taşı haliyle üslup kazanır. Romantiği, ruh hastasına daha yakın bir yere koyduk şimdi devam edelim. Bir göçebe mesafe içinde, bir satranç taşı zaman içinde birbirlerine benzeyen bir durum yara-

Emin [illegible]

tırlar, kendi başlarına bir manaları olduğu iddia edilemez. Böyle bir durumda ve her durumda öngörülebilir ki, hayatla her temasımızda ilk duyum ve hareketlerimiz birbirine benzer, bu yüzden ancak çok küçük farklılıklarla ayrılabiliriz birbirimizden. İşte bu çok küçük farklılıkları bakımından diğerlerinden biraz ayrılıp kendi aralarında daha çok ayrılan kimi insanlar hem insan hem göçebe hem bir satranç taşı haliyle kelimeleri biryandan gerçek boyutlarına indirip biryandan sonsuzca sembolleştirerek psikiatri ilmine konu olurlar. Sanatçıların kültür üretimi nesneleri ile girdikleri ilişki ise kendilerini ve bulundukları zaman-mesafe birimini ifade etme konusundaki tercihlerinde ortaya çıkar. Nasıl seçersek demokrasilerde oyla yahut oy hakkımızı kullanmayarak öyle katılırız iktidar etme biçimlerimize gündelik tercihlerimizle. hemen söyleyelim eğer bir özgürlük varsa ifade etme biçimlerimizle seçtiğimiz tarz özgürlüğün boynuna vurulmuş kilittir. Peki ama ne? Başka bir şey mi var? Evet başka birşey de var.

Başka türlü kültür üretimi sahasında at oynatan ve sanırım tercihli oy hakkı bulunan bütün kültür üreticileri gibi sanatçıların da yapıp etmelerimiz içinde böylesine rahat yer almaları nasıl izah edilebilirdi? Hem korkaklar biryandan hem pervasız ve küstah öte yandan. Bazı farkları yaklaştırıp bazılarını uzaklaştırdık ama sakın korkmayın derin farklılıklar arasında da derin bir farklılık kalabilir her zaman. Böylece eğer biraz bağımsız düşünürseniz fark bizim yazgımızdır. Siz de kabul edersiniz ki bunda bir özgürlük bulmak tuhaftır. Evet, keşfedilen alan arttıkça keşfe konu alan azalır. İşte o yüzden gündelik iktidara en fazla katılımda bulunan biz sanatçılar katılım zorluğu içinde bulunan ruh hastaları ile hiçbir açıklanabilir yakınlığımızın bulunmadığını bilmek anlatmak ve hayatın esası zemininde soyumuzun sürmesini (dışardan) sağlayan, düşünmenin varlığı için kaçınılmaz olan delilikle, hayatın sarkmalarında yer alan dehiliğe giden yol arasında bir mahiyet, üslup ve ahlak farkı olduğunu kanıtlamalıyız. (Hastamızın romantik bir kimyası var doktor hanım "Başka Bir Şey Var'mış"). Tarif etmiyor. Bizi izlemeye devam edin.

SERDAR KOÇAK

*An aniden oluşur ve birdenbire yok olur bu bir alışkanlıktır.
8 Ağustos 1992

Diyarbakır'da cümbüş

ya da

YILIN İLK SAATLERİNDE

Hegel'i

okumak

ÖNCEKİ GECE 02:35

Belki okyanusa ulaşabilen son nehirde gidiyorum. Yazgısı değilim ama tüm insanların, belki habercisiyim son sığındığını kanıyla boyayan son insanın. Yolumun başlangıcı çok uzaklarda kaldı, hatırlamıyor artık su almaya yakın sandalım, o soğuk, berrak ve yüce kayaların bağrından fışkıran pınarları. Bu sandal çok şeyler görmüş; kan emici yarasaları, ince, narin boyunları kör ve paslı kılıçlarla ikiye ayıran cellatları, dönekleri, hainleri gördüğü kadar da yabanıl, tüylü ellerle sevgiyi tunçlaştıran ataları, mağara içlerinde döllenen paylaşımı, petekler gibi ağır ağır örülen erdemi, yani Sokrates'i, Kant'ı, Bruno'yu, yani Pir Sultan'ı, Şeyh Bedrettin'i, Yunus'u, yani Nazım'ı ve o koca Ruhi'yi ve daha nicelerini. Ve ben bensem eğer, beni ben yapan tarihi bir özbilinçti bu sandal.

Evet, o Büyük Ölüm'e yaklaşıyorum. Belki okyanus son gerçekle son kez buluşacak, ya da son gerçeğe kavuşamadan bir önceki gerçekle tanımlayacak kendini o Büyük Ölüm'de. Evet, dalgalar gücünü tarihin ateşinden alan o eşsiz tayfunla şahlanacak ve dalgalardan sıçrayan su, tüm volkanların ateşini alıp son insana mutlak sıfırı bırakacak. Ve her şey, açlıktan kendilerini yiyen hamam böceklerinin kabuklarında bulacak anlamını... (Şamata yaklaşıyor, Tchaikovsky'nin uzaklaşmasından belli.)

Sandalın benden önceki son yolcusu Nietzsche'ymiş. Gözyaşları hala yerlerde, kurumamış. Ne garip, "aptalmışım ben" diyor,

soramadım

o yüce vicdan. Çünkü unuttuğu bir şey varmış; yerçekimi. İşte onun için en yüce doruklardan düşmüş, düşerken de erimiş kayan yıldızlar gibi o zavallı üstinsan. Zavallı üstinsan şimdi ağlamayan ayın altında çingene çalgılarıyla son kez dönüyor ölüm valsiyle, kendini bile ısıtamayan post-modern ateşin etrafında. Zavallı üstinsan sırça köşküne giderken çöl fırtınasına tutulmuş. Balkonlarında çiçek yetiştiren zavallı üstinsan, ölümün leş kokan kanını bir kompüter oyunu sanmış. Zavallı, sonsuz kere zavallı en sonunda düşlerinden de atmış, bilinçaltını süsleyen Tchaikovsky'i.

BU GECE 22.55

Canlı ya da cansız yayınlar. Bayağılıklar yarışıyor iğrençlik tacı için. Yeni yıla girerken, şans size gülerken. Ruhu yüzüne yansıyan aptal spiker üstinsan olduğunun bilincinde olmadan şansların devam ettiğini haber veriyor. Açarsınız di mi? (Bu sorunun gayrimantıki oluşundan habersiz salak.) Kanal Değişim: Müslüman Medya. Bir Bosnalı çocuk, ama o Büyük Ölüm'ün habercisi bir çocuk. Bana bakıyor, yalnızca bana. (Gözümden birkaç damla yaş akıyor, tarihten kalma.) Kanal değişimi: Akbabalar. Kanal Değişimi: Alem buysa kral kimmiş? Çakmak çakmaya gelen kim? Bir reklam: Gördüğünüz bu holding kaderci işçi sınıfı tarafından sonsuza kadar sigortalanmıştır. Stop. Sanat adına iğrençlik tacı için yarışıyorlar. (Ay ışığı ağlıyor.) Sokaktan canlı yayın. Peder Noe=Noel Baba, hediye olarak o Büyük Ölüm'ün negatiflerini veriyor herkese. Madem sokaktayız, bu televizyon neden ıssız cami avlularını göstermiyor; mesela musalla taşını? Bosna yolları taşlı, geliyor kalem kaşlı. Kanal Değişimi: (Biraz kızgınca.) Gibiyim gibi gibiyim, beyni çalınmış bir salak gibiyim. Ortada kuyu var. Lütfen atlayarak geçiniz. Aa, o da ne, bir beyin görüyorum. Pardon, çorba yapılacakmış. Lütfen obur obur yemeyin, biraz ağır için. (Eyvah! Zülfü kaçmış, değişen dünyadaki köşesine. Acı kayıp benim için.) Kanal Değişimi: Akbabalar. Kanal Değişimi: Sürpriz sanatçı kim acaba? Belki Orhan'dır. Bari eskilerden okusa. Biraz bilinemezci takılıp, "meçhulden gelmişiz, meçhule gideriz" dese bari. (Ama bu konuda ciddiyim) Bir reklam: Gördüğünüz bu holding devlet ve toplumun şekillendirdiği sürego tarafından sonsuza değin sigortalanmıştır. Stop. Hani haberler, nerede haberler?! Ammavelakincümbürcematin, güzel söz netekim. Sahi o nerde? Şu şamatanın resini yapsa olmaz mı netekim? Canım onun işi vardır. Kim bilir pembe bir havada, mor karanlığın resmini yapıyordur.

23.00

Kanal Değişimi: Beynine silikon taktırmayı unutan dişi spiker kendiden emin bir şekilde, yeni yıla artık bir saat kaldığını söylüyor. Neden çok sinirlenip; "Bunu idlerinin güdümündeki timsahlar da biliyor, salak!" diye

bağırıyorum. Duysa beynine silikon taktırır mıydı acaba? Kanal Değişimi: Müslüman medya soruyor; Bizi kim böyle sorumsuz ve duygusuz hale getirdi? Paranoid karakter, obsesif fikir, depresif durum=Ajitasyon, tahrik ve önlenemeyen (!) yangın. Kanal Değişimi: Akbabalar. Kanal Değişimi: Bir reklam: Gördüğünüz bu holding, silah fabrikalarını sigortalayan şirket tarafından sigortalanmıştır. Stop. (Bu reklamın anlamını düşünüyorum..)

23.35

Tuvalete gidiyorum. (En çılgın düşüncelerimi tuvalette yakalamışımdır hep. Bunları yayınlamayı Şizofrengi yayın kurulunun uygun görmeyeceğini düşündüğümden dolayı yaz-a-mıyorum)

23.57.8

Büyük an= 40 000 000 000= dışa açık tip rambo karakter= çoşkusal patlama= us yarılması= Tanrı bizi korusun ve bölmesin= amin (alkışlar alkışlar) Şişt! fazla ciddi olma, sen de alkışla, program yönetmeni misin nesin!? Kanal Değişimi: Sürpriz şarkıcı Orhan değil! Nane şekeri, yatı olan, yani hüzünlü gitar, büyük nikah şahidi, hani sarı kızın şeyi (neyi?). Kanal Değişimi: Haydi şimdi gel (=ne olursan ol yine gel mi acaba?). Ama sen orda dur Bosnalı çocuk. Yani şimdi sırası değil. (Dur dedik ya, yarın bir konser de senin için yaparız). Kanal Değişimi: Artık beynim donmuştu. Yalnızca bakıyordum. Yarı çıplak bir kadın etini pazarlıyordu. Göğüslerini, kalçalarını. Kadına boş boş bakıyordum. Ama göremiyordum; nasıl bir pazardı orası?!

VE

00.25

Gerçek buz gibi soğuktu. Bosnalı çocuğun yüzünden de soğuk. Ve gerçek aydınlanma çağından kalma bir portrenin soğuk ve sorgulayan gözleriyle baktı bana. Ve elimde tuttuğum kanal değiştirme cihazını, sanki çok eski tarihlerden kalma kör bir kılıcı bırakırmışçasına yere bıraktım. Sonra yavaş yavaş benliğimi şekillendiren kitaplarla dolu odama geçtim. O anda gerçeğin buyruğuyla kaset çalarıma Mussorgsky'in Pictures at an Exhibition adlı eserini koydum. (Bu Hegel'i okumadan önce bir ayindi). Artık her şey müziğin o korkunç büyüsünde kaybolup gidiyordu. Ve ben artık yavaş yavaş aklımla baş başa kalıyordum. Ve benim artık aklımdan başka tüketecek hiçbir şeyim yoktu (onu yeniden üretebilmek için).

01.05

G. W. F. HEGEL - TARİHTE AKIL

SON BÜYÜK YALNIZLIK

Şizofrengi'nin Notu : Bu yazı postadan çıkmış ve Nazilli'nin Hamzallı köyünden postalanmıştır.

Gaziantep Üçlemesi

1 2 3

ÖZET: Psikiyatriyi meslek olarak seçmiş bir ademoğlunun önlenemez, yadsınamaz, çözümlenemez iç çatışmaları, dış çatışmaları bir örnek olgu üzerinden ele alınmıştır.

SUMMARY: In this article, the unpreventable, undeniable and unsolvable intrapsychic and extrapsychic conflicts of one psychiatrist as an illustrative case is presented.

Key Words: Human being, insanity, psychiatry, psychiatrist, rational, irrational, necessities.

4 Kasım 1993
Gaziantep

İlgilenene;

Mektup yazmay sevmişimdir hep. Düşüncelerimi, duygularımı aktarmanın en uygun, bazen de uygunsuz! yolu olmuştur benim için. Gaziantep'te, ortak bir dil kullanamadığım, anlamakta o kadar değilse de anlaşılmakta güçlük çektiğim insanlarla birlikte yaşamak zorunluluğunun ve "gözden ırak olanın gönülden de ırak olduğu" gerçeğiyle iletişimde bulunabileceğim insanlardan günbegün uzaklaşmamın getirdiği "muhabbet özlemi" söz konusu olduğunda uygunsuz düşme kaygısı önemini yitiriyor benim için.

Yazmak, özellikle mektup yazmak bir anlamda hesaplaşmalarıma aracılık eder. Kendime bile itiraf edemediğim birçok şey, çoğu zaman kalemimde dilleniverir. Yazarken, kontrolü bir başka Süheyla alır sanki. O yüzden, yazmak aynı zamanda iç dünyamla da iletişim kurmam anlamına gelir. Kendimle ilgili keşfe çıktığımda ve bu keşfe sevdiklerimi tanık kılınayı istediğimde mektup en iyi araçtır benim için.

Bugün mektup yazma havasındaydım. Yazmak konusunda kararlıydım ama kime yazacağım konusunda kararsızdım. Ankara'ya gidişimde fark ettiğim "insanların benimle sohbet etmeye ayıracak zamanlarının kalmaması" gerçeğini anımsadığımda doğrusu hitap edeceğim isim de bulamadım. Yazabileceğim insanlar da bu gökten düşercesine gelen mektup için belki de kaygıya kapılıp sağlığını merak edeceklerdi! Bu yüzden ilgilenenler için açık bir mektup yazarak dergiye göndermek

düşüncesi cazip geldi.

Mektup yazmak dışında başka kötü alışkanlıklarım da var elbet. Bunlardan biriside hemen her şeyi sorgulamam. Çocukluğumdan bu yana bu kötü alışkanlık yüzünden başıma neler gelmedi ki! Başıma gelenlerin içinde en dehşetengiz olanı da psikiyatriye bulaşmış olmam galiba.

Evet, şimdiye dek yaşamı, varoluşu, yokoluşu, evreni, Tanrı'yı, dini, toplumu, düzeni, sağlığı, hastalığı, psikiyatriyi, yani aydın geçinen herkesin sorguladığı her şeyi ben de sorguladım. Bu sorgulayıştan hemen herkes, her kurum, her öğreti nasibini aldı. Elbette kendimi de zaman zaman çeşitli nedenlerle kırmızı koltuğa oturttum. Yüzleşmek kimi zaman zor geldi. Burada bir sözcüğün eksik kaldığını düşünmüş olabilirsiniz. Özellikle yazmadım, çünkü sorguladığım şey zaten temelde gerçek ve gerçekçilik. Bu yüzden yüzleştiğim şeyin "gerçek" olduğundan da kuşkuluyum. Çıkarsamalarımın bir süre sonra gerçekliğini kaybedeceğinden, yön değiştireceğinden eminim ama! Yeni savunmalarım devreye girmeden tanıkların huzurunda sorgulanmaya girişimdeki telaşın nedeni bu.

İnsanlar "niçin psikiyatriyi seçtiğimi" sorduğunda idealistçe, bilgece birçok laf ederken yakalıyorum kendimi ve gülümsüyorum gizlice. Akla uygunlaştırma düzeneğini iyi kullandığım için de kendimi tebrik ediyorum! Oysa bu soruyu kendime sorduğumda bu kadar keyifli olamıyorum her nedense, şimdi olduğu gibi.

Psikiyatriyi niçin seçtim? Neden yaşamdaki pek çok şeyi geri plana atarak, onu ön plana çıkardım? Bu soruların yanıtlarını vermek hem kolay, hem de zor benim için. İnsanlara yardım etmek hoşuma gidiyor dersem yalan olmaz. Ama böylesi yanıtlar, biliyorum ki hem kolay, hem de eksik olur. Aslında psikiyatri, başka sorunların yanıtını ararken karşımda bulduğum bir yol oldu benim için. Kendimi, gerçeği, yaşamı ararken ve sorgularken, iç engellerimden kurtulup, görmediklerimi görmek, duyamadıklarımı işitmek, yapamadıklarımı yapmak, kavrayışımı geliştirmek için çıktığım yolda, psikiyatri beni gideceğim yere eriştirebilirmiş gibi geldi.

Psikiyatriye yönelişimin salt bu masumane amaçlardan kaynaklandığını söylersem yine kendimi kandırmış olurum. En az bunlar kadar güçlü başka motivasyonların varlığı da söz konusu. Söz edeceklerim de bunlar olacak daha çok.

Evet, bu motivasyonlardan en önemlisi hesaplaşma isteği olsa gerek. İstenmeyen bir çocuk olarak dünyaya gelerek, anne- babamın mutluluklarına engel olduğum duygusu çocukluk yıllarımın en temel gerçeği oldu. Kendimi affettirmek, varsaydırmak, kabullendirmek, "iyi ki varsın" dedirtmek için elimden geleni yaptım.

Biraz daha büyüyüp, daha çok insanla biraraya gelir olunca, bir başka reddediliş yaşadım. Diğer insanlardan farklı olduğumun farkına vardırıldım. Benim için önemli olmayan bir özelliğimden dolayı her nedense insanlar bana acıyor ya da alay ediyorlardı. Demek ki acınası, hayıflanılası ya da alay edilesi bir durumdaydım. Şaşkın, kırgın ve kızgındım. Aileme kabul edilememişken (o zamanki algılarım öyleydi), insanların dünyasına da kabul edilmeyecektim demek. Ölsem daha iyi!

Okulda, beni güçlü kılabilecek bir şeyi, başarıyı keşfettim. Tenefüste topaldım ama derste akıllı ve başarılıydım. Yetenekli ve çalışkandım. "Başa-

rı"nın üstünlük sağladığını görmek, ona sıkıca sarılmama neden oldu.

Ergenliğe girdiğim yıllarda kendimle daha çok uğraşmaya başladım. Güzelliğin, aristokratlığın, statünün, zenginliğin toplum için ne denli değerli olduklarını gördüm. Güzel değildim, üstüne üstlük özürlüydüm. Köylüydüm ve fakirdim. Ama ben bunca haksızlığı haketmiyordum! Farklılıklarımdan dolayı bu denli acı çekmeyi hak etmiyordum. Böylesi acı çektirdikleri için insanlar, Tanrı ve ailem bana borçluydular. Bana iyi bir yaşam, mutluluk borçluydular.

Ama baktım ki, kimsenin bu borçtan haberi bile yok, üstelik alacaklı gibi davranıyorlar, o zaman borçlarını ödetmenin bir yolunu aramaya koyuldum! O sıralarda TV'de izlediğim bir psikiyatr dizisi yolumu bulmamda bana ışık tuttu. İnsanlara üstünlük sağlamanın yolu iyilik yapmaktan, yardım etmekten geçiyordu! Sihirli bir şeydi bu! İnsanlara yardım etmekle bir adım öne çıkıyordunuz, ayrıcalığınız ve dokunulmazlığınız oluyordu. İlişkiyi siz kontrol ediyor, sınırları siz belirliyordunuz. Bir insanın kendisinin bile girmeye cesaret edemediği dehlizlerine giriyordunuz. Yaşamı bağışlıyordunuz onlara. Ne harika bir şeydi bu!

Aslında ne kadar büyük yanılsamaydı bu! Hem sizin, hem de sizden yardım isteyen insanların yanılsaması. Ama bu yanılsamaya hem sizin, hem de onların gereksinimi vardı. Bu yanılsamaydı size kendinizi büyük ve güçlü hissettiren. Bu yanılsamaydı onlara kendilerini iyi hissettiren.

İşte bu yanılsamaydı psikiyatriyi çekici kılan. Ama içine girdiğimde bendeki sihri kayboldu. Ayrıcalıkmış gibi görünen yanları saçma gelir oldu. Bir başka insanın yaşamına bir şekilde müdahele etmek saçma gelir oldu. Oyuna geldiğimi düşünür oldum. Zayıflığımdan vuran toplumun oyununa gelmiştim. Ağzıma çalınan bir parmak bal karşılığında toplumun çöplüğü yüklenmişti omuzlarıma. Elime sihirli bir değnekmişçesine tutuşturulan bir süpürgeyle (uzmanlık diplomamla), aykırılıkları, sapmışlıkları, normaldışılıkları temizlememem isteniyordu benden. Mutsuzluğu, acıyı, sıkıntıyı ortadan kaldırmam bekleniyordu. Temiz bir dünya sunmalıydım onlara! İşimi iyi yapmayı öğrenmek için neler yapmadım ki? İyi bir çöpçü olmak ne yüce bir şeydi!

İyi bir çöpçü olmam da yetmedi, insanları memnun ve mutlu etmem, rahatlatmam da gerekiyordu! Sihirli değneğimle büyücülük de yapmalıydım. Arada bir de hekimlik yapabilirdim.

Oyuna geldiğimi anlamak beni az kızdırmadı. Bu farkındalıkla antipsikiyatr kesildim, psikiyatriyi acımasızca eleştirdim, yadsıdım, alay ettim. Ama bu, ne benim "iyileştirme"nin sağladığı üstünlük duygularına olan gereksinimi azalttı, ne de insanların benden "sağlıklarına kavuşturulma" beklentilerini. "Alan razı, satan razı" gibi bir kabullenmeyle yeniden temizliğe, yeniden hizmete koyuldum. Ama bu iş "imansız" olmuyor. Bir şekilde "iman tazelemem" lazım.

Suç psikiyatride değil, benim ve insanların ona yüklediği anlamda aslında. Psikiyatriden ve kendimden beklentilerimde daha gerçekçi ve mütevazı olmalıyım. Ama insanın masallardan vazgeçmesi oldukça zor. Yaşamı masala çevirme çabalarından vazgeçip, yaşamın masalın ta kendisi olduğunu kabullenerek bu sorunu çözümleyebilirim belki.

Sevgi ile

2 OCAK 1994
Gaziantep

Yine ilgilenene,
Yine yangınlardayım, 'burn out' diyorlar galiba buna. Tükenmişliğimi bile paylaşamıyorum bu ilde. Yorulduğumu, tükendiğimi, burnumdan soluduğumu kimseye söyleyemem, çünkü ben insan değilim! Hakkım yok böylesi insani şeylere, ben psikiyatr'ım, hiç böyle böyle şeyler yakışık alır mı!
Kötüye kullanıldığımı, iliklerime kadar sömürüldüğümü hissediyorum. Canı ders çalışmak istemeyen şımarık bir ergenin ders çalışmasını sağlamak, uygunsuz bir aşka yakalanmış bir genç kızı bu aşkın penceresinden kurtarmak, yaşamdan beklentilerini bulamamış, Kevin Costner gibi bir kocası, lüks bir evi, spor arabası olmadığı için hayıflanan, mutsuz, kaprisli bir kadını avutmak benim görevim mi? İnsanlara tiyatroyu nasıl izleyeceklerini öğretmek, milli piyangoda büyük ikramiye çıkarsa akıllara nasıl sahip olacaklarını öğütlemek, sosyopatlara parmak sallayarak, "I-ııı! Böyle davranmayın canım" demek benim görevim mi? Günlük yaşamda bunalmış, sıkılmış, konuşacak, sırlarını paylaşacak birini bulamayıp, bana sığınan birine dert ortaklığı yapmak benim görevim mi? İnsanların iç dünyalarındaki çöpleri boşaltıp, yerine mutluluk doldurmam gerekmiyor mu?
Bana teslim edilen yaşamları alıp, istenilen şekile dönüştürüp geri vermem gerekmiyor mu? Neyle yaparsam yapayım bunu, istenilen şekile dönüştürüp geri vermem gerekmiyor mu? Neyle yaparsam yapayım bunu, ister ilaçla, ister elektroşokla, ister hipnozla, ister psikanalizle, isterse ameliyatla. Yeter ki kurtarmalıyım onu, ondan da söylenilenleri yapma dışında bir şey beklememeliyim, düşünmesini hiç beklememeliyim, yaşam yormuş zaten! Yormadan, sarsmadan, hırpalamadan düzelt onu! Sen iyisini bilirsin doktor bey!
Delireceğim, sen aklımı koru Tanrım! Bu teslimiyetçilik beni çıldırtıyor. Nesin sen be insan, aklın nerede, özgür istemin nerede, gücün nerede? Ben varolmanın dayanılmaz hafifliğini yaşıyorken, sen varolmakta nasıl direnebiliyorsun? İstemen elde etmene yeterli değil, eyleme geçmek gerek, hadi kımılda biraz! Ne diyorsun doktor bey, içeri mi tıktıracaksın beni?
Sen hiç bir yüreğe dokundun mu, bir beyni mıncıkladın mı? Vıcık vıcık yaşamlar içinde kendi yaşamın arayışına düştün mü? Ruhunu şeytana sattın mı? Cehennem sıcağında kavruldun mu? Sen hiç kendin oldun mu? Sen hiç insan oldun mu? Gelme üstüme doktor, deli misin ne?
Deliyim ya, keşke siz de delirseniz biraz! Bu kadar akılla yaptıklarınız belli, belki delirirseniz bir şeyleri değiştirirsiniz. Kendi yaşamlarınızı ve birbirinizi yemekten kurtulur, yaptıklarınızı, yapmadıklarınızı görürsünüz! Düşünme adına yaptığınız tek şey olan atıp tutmalardan, hiç değilse sabuklamaya terfi edersiniz! Günlük yaşamın batağından, evrenselliğe başınızı uzatırsınız! Belki de olur ya düşünürsünüz! Hakaret etme doktor bey, sen kim oluyon?
Ben kim oluyorum, ah bunu bir bilebilsem! "Eşrefi Mahlukat" olduğuma dair bir şeyler duymuşluğum var, ama bunun ne menem bir şey olduğ nu keşfedebilmiş değilim henüz. Ararım, ararın, ararım beni her yerdee! İmdat, yetişin, doktor hanım çıldırdı!
Oynatmaya az kala anlayabildi benim 'doktor hanım ' olduğumu. Şükretmek lazım, 'hemşire hanım' da diyebilirdi. Hopterelelli...
Korkmayın, ne yazık ki oynatmadım! Ne yazık ki aklım hala başımda. Hala insanlara akıl dağıtıyorum. Yarılan ruhları, kırılan kalpleri onarıyorum. Yoruldum ama. Keşke bu denli güçsüz, bu denli kırılgan, bu denli edilgen olmasaydılar! O zaman işim ne olurdu, ne yapardım ben? Kim beni böyle yüce bir yere oturturdu, kime ahkam keserdim, kim beni bir şey sanırdı, ne işe yarardım? En iyisi bu böyle kalsın!

İşte yeniden

7 Ocak 1994
Gaziantep

Deliseverlere,

Paul Auster'ın "New York Üçlemesi"ne öykünerek, ben de mektuplarımı üçlemeye karar verdim. Ve sonunda hitapsızlıktan da kurtuldum. Benim gibi bir deliseveri, ancak başka deliseverler okuyabilir diye düşündüm.

Bir önceki mektubumda sevginin kızgınlığa dönüştüğünü görmüştünüz. Ama o kızgınlığın delilerden çok, akıllı geçinip, akıllarını kullanmayan, düşünce tembeli konformistlereydi. Yoksa ben delilerimi çok severim. Onların her an dağılıverecek beyinlerini, kırılıverecekmiş yüreklerini, acılarını, aykırılıklarını, farklılıklarını severim. İnsanlığın karanlık yönlerini, irrasyonelliği yaşatma misyonlarını severim. Akılla alay edişlerini severim. Şeytan azapta gerek! Kendim beceremediğimden olsa gerek, o büyülü dünyaya girmeyi, girenleri izleyerek keşfetmeyi deniyorum hiç değilse! Akıllılıkla delilik arasındaki sınır kapısında bekleyip, geçiş vizesi vermekle merakımın bir kısmını gideriyorum hiç değilse!

Her ne kadar ekmek paramı onların delilerden korumam karşılığında akıllılardan kazanıyorsam da, aslında delilerimi akıllılardan korumaya çalışıyorum. Görevim deliliği yaşatmak, delilerin zarar görmesini engellemek bana göre! Herkesin akıllı olduğu bir dünya ne çekilmez olurdu! Deliliklerini ya da delilerini iyileştirmem için bana gelenler bir bilseler insanlık için taşıdıkları önemi, "iyileşme"yi istemezlerdi herhalde...

Söz iyileşmeden açılmışken, burada biraz kalmak istiyorum. "İyileşme" büyülü ve karmaşık bir kavram. Özellikle psikiyatride taşıdığı anlam oldukça karmaşık. "Kim için" ve "kime göre" iyileşme, "ne kadar" iyileşme? İyileşmenin önündeki onca engele karşın, deliliğe duyulan gereksinime karşın verilen kurtuluş savaşı. "Delilik" belki de aklın kurtuluşu seçmesi iken, ille de aklı kurtarma, aklı egemen kılma savaşı! "Rasyonel" ile "irrasyonel" arasındaki üstünlük kavgasında rasyonellere zafer kazandırma çabası! İnsanlığı irrasyonellikten, toplumu anormallikten, bireyi istenilmeyen duygu ve davranışlardan kurtarma çabası. Ya da "normalizasyon" süreciyle insanları sıkıntı ve acılardan kurtarıp huzura eriştirme, dünyayı bir anlamda cennete çevirme çabası. Gerçekleşmesi mümkün bir ütopya!

Mitoslara ve ütopyalara gönül vermiş biri olarak girdiğim bu meslekte, aklı üstün kılan ütopyaların ne denli akıldışı kaldığını gördüğümden bu yana saf değiştirmiş, en azından "saf tutmamayı" seçmiş bulunmaktayım. "İyileştirme" gerçeğinin yaşattığı yenilgiyi de özümseyebilmiş değilim. "İyileştirme" gerçeğinin yaşattığı yenilgiyi de özümseyebilmiş değilim.

Ne var ki "şifa" ile "sosyal salah" hali arasındaki farkı öğrendiğimden beri, kendimce rahatladığımı söyleyebilirim. Meslekte geçen sekiz yıllık deneyim bana, "tıp"tan ve "psikiyatri"den beklentimin ancak sosyal salah olabileceğini öğretti. Ama ne yazık ki, öğrendiğim bu gerçeği hastalıklarına ya da hastalarına çare bulmam için benden yardım isteyen insanlara, ailelere anlatmam çok güç. Umudun umutsuzluk kadar yıkıcı olabileceğini bildiğim halde, insanların elinden umudu alıp, kabullenişi vermek çok güç. "Dayan, biraz daha dayan" diyerek, dayanılması güç bir yaşamın içine, cehenneme göndermek çok güç. Bu anlaşılması zor insanlarla yaşamak da güç. İnsanlığın kendi içindeki irrasyonellikle somut olarak karşılaşması ve onu kabullenmesi de güç.

Ancak görüldüğü üzere kafamın karışık olduğunu anlamak güç değil! "Akıl" ve "akıldışı" arasında daha çok gidip geleceğe benziyorum. Olsun, yolculuğu severim!

Sağlıcakla kalın
Süheyla Ünal

"ben demişim aynadan
dönülmez demişim"
Serdar Koçak

1. ŞARKI:

YÜREĞİMDE HEP O VAJİNA

birden yıkılmışım/annemi kundakta bulmuşum/ben onun babası olmuşum/ben giderek pekçok kişinin babası olmuşum/durmadan çocuklar doğurmuşum/olmaz demişim/yapayalnız yaşamaya başlamışım/yalpalamışım yalpalamışım/ipliklerimi yakmışım/sakallarımı kazıtmışım/çin padişahının kızını reddetmişim/bir gürz alıp balyoz zannetmişim/indiririm ulan kafanıza demişim/bu İNSANLARIN KAFALARI NERDEDİR bulamamışım/ve dahi görememişim/körmüşüm/kendimi sevecekmişim/kendimi de bulamamışım/ bende bulgu eksikliği varmış/hastaneye kalkmışım/gazeteye çıkmışım/ güzel bir demeç vermeye kalkmışım/çalın İstanbul'un göğüslerini çalın demişim/kuşkusuz caz dinlemişim/aslında yalayın İstanbul'un göğüslerini yalayın diyecekmişim/ mamafih Fıroyd'dan korkmuşum/NE LAN O BÜYÜK GÖĞÜS KOMPLEKSİ demişler duymuşum/biraz utanmazmışım/biraz da utanmışım/aşkın engin denizinde boğulacakmışım/dalgınlık işte unutmuşum/aşk kazasında kurtulan adam olmuşum/olmayan ve olmaz sevgilimi dizlerime oturtup iki soru sormuşum;

1. İlişkimizin fırtınalı bir ilişki olup olmadığını nasıl anlayacağız?

2. Samanyolu ve diğer uzak galaksilere ne zaman gideceğiz?

"sonsuza geçerli sözcükler yoktur.

2. ŞARKI:

Dün evde dolaştım
dağlarda yoktum

ölüme yakın sözcükler vardır.
dünyada onlarla gidip geliriz."
ilhan berk

Dün evde dolaştım dağlarda yoktum. Belirli bir zavallığı (evde olmaktan değil insan olmaktan gelen) kabul ederek pilavımı yedim.

Nesne bulunduğu yerden memnundur. Düpedüzdür. Hani siz rahatsız etmeseniz o da kıpırdamaycaktır. Canlılar öyle mi? Pirinç Çin'de geceler, sevgili Lizboa'dan gelir. Aşkı bilmem, sevgili yürüdükçe bir harfini yitirir. Önce İ gider, sonra L, sonra öbür İ, sonra G, sonra V, sonra E, sonra da beni öper misin?

Zaman akıp gittigi için pişmandır.

M. Ö. 200'lerde Çin hükümdarı Şi Huang-Di her şairin dilini keserdi. ancak dilini kestirmeyi göze alanlar şair olurlardı. Yazar konuştuğu için pişmandır! Tabii bütün bunlar bir 1994 yılında saçmadır. Yersizdir.*

İçevurumcu yazar zamansızdır. Boyundan akıp vajinaya giden öpüştür. Hiç göze batmaz.

SÜREYYYA EVREN

* Eskimeyen düşler evsizdir, kartonkutularda ve bir geçip gitmeyen baharı yaşarlar.

Bin Beş Yüz Soruda Sinema

Diyalogları ezberlenmiş bir film sahnesinin ardından insanın yazamayacağı bazı şeyler vardır. Kendisini olaya kaptırmış bir izleyici için sorun artık farklı bir kanalda bitişe uygun müziği yakalayabilmek ve üç-beş dakikalık zamanı birkaç hayalle süsleyebilmek olabilir. Sonra hayat (buradaki karşılığıyla gece) tekrar başlar. Artık gecelerin gündüzlere göre daha güzel olduğu iddiası biraz eskimiş de olsa, filmin ne zaman bitip hayatın ne zaman başladığı sorusu hala ancak geceleri sorulabilecek bir sorudur.

Sonra... sonra sabahları uyanılır. Sabahları soru sorulamaz, sorulmamalıdır. Gündüzleri sorular küçük, çapsız, aptalca ve hatta dangalakça olabilir, buna izin vardır. Sorular basitleştirildikçe, kesin yanıt bulabilme olasılığının arttığına kuşku yoktur. Yanıtları kesinmiş gibi görünen sorular "trajediyi azalttığı" yanılsaması yarattıklarından, ruha geçici bir rahatlık verirler.

Clint Eastwood, "In the Line of Fire" filminde hasmına "Yukarı nişan al" dediğinde, sözcükler onun hayatının kurtulmasına yardım edecektir. Yönetmenin kurduğu yapay ve özel durum sayesinde sözcükler ağızdan çıkacak, havada yol alacak, uzaklarda bekleyen sevgiliye ulaşacak ve film mutlu sonla kapanacaktır. Ancak tüm senaryo, efektler ve hatta oyuncuların gerçek hayattaki kimlikleri bu sahte duygulanım havuzunu yaratmak üzere koşullanmışlardır. Mutlu sonun hemen arkasından izleyicide gözlenen boşluk hissi bu yapaylığın kanıtıdır. Bu tür bir film sahnesinin sinemanın sanatsal yönüyle uzaktan yakından

bağa

ilişkisi yoktur. Verdikleri anlık haz, düşük düzeyli bir entelektüel hazdan ibarettir. Böyle eserler sinemanın sadece ona özgü bir özelliğinden yoksundurlar.

Sinemanın sanatsal yönü yarattığı belirsizlikten kaynaklanıyor olabilir mi? İyi filmlerin içinde saklı, dışarıya ait belirsiz soruları son derece kendine özgü formlarda yakalayabilme yeteneği daha fazla hangi sanat türünde var?

Hal Hartley'in geçtiğimiz film festivalinde gösterilen "Simple Men" (Sıradan Erkekler) filminde, kahramanlardan birisi filmin bir yerinde "Kadınlar niçin var?" diye sorar. Film dışında, yakışıksız bir anda, son derece dangalakça bir soru olarak değerlendirilebilecek bu soru bu filme niçin bu kadar yakışır? Aslında bu soru hayatın bir yerine de yakışabilecek bir sorudur. Sorunun yarattığı bu denli derin etki tek başına sorunun yakışıklılığından kaynaklanmaz, bu soru ancak o an sorulabileceği için bu kadar güzeldir. Bu soru sinemanın ta kendisidir.

Sinema tarihinin belki de en güzel sorularından biri, Coen'lerin "Barton Fink" filminde sorulmuştur. Barton Fink hiçbir zaman kendisinden uzaklaştıramadığı tutkularla dolu bir oyun yazarıdır. Hissettiği yoğun duygulanımları dışavurmaya mahkumdur. O, bu halde vardır. Hayata küçücük odasından kafa tutmaya çalışır. Aslolan aklın hayatıdır. Dışarının tohumu duvarlarından içeri sızmaya çalışır, o yamaları kapatır. Sıradan insanın kabusu, bir yönüyle onun da kaderinin bir parçasıdır aslında. Filmde birkaç kez bunu arkadaşına anlatmayı dener. Ama sözcüklerin art arda dizilişindeki o sefalet... Her başarısızlığın ardından sefil yazarlığa geri dönüş. Fink'in acı dolu mücadelesi sanatçının kaderidir. Tuşlara her basışında "içeri"sindeki bir yarayı telafiye uğraşmaktadır o. Ama bir filmi yazmak kolay değildir. Beklenmesi gerekir. İyi yazarın herhangi bir anını iyi yazabilmesinin tersine, iyi sinemacı beklemek zorundadır. Bir şeyleri beklemek, ama ne beklediğini tam bilemeden. Onun da yazabilmesi için, arkadaşının ona emaneti olan, içinde ne olduğunu bilmediği kutuya dikkatli bakacağı günü beklemesi gerekecektir. Yaşadıklarının yoluyla geldiği o anda Fink duvardaki kadının resmine bakar, kutuyu önüne koyar ve yazmaya başlar. Bitirdiği şeyin neye benzediğini bilmiyoruz, sadece hep kafasını taktığı bitiş sözleri. Ama kumsalda yürürken rastladığı, resimdeki kadına sorduğu o soru var: "Are you in pictures?" (Çift anlamlı bu sorunun ilk anlamı "Film işinde misin?", diğeri ise "Resimdeki sen misin?"dir. Olası başka anlamları için yazar şimdilik fikir sahibi değildir.) Kadın kendisine anlamsız gelen bu soruyu "Aptal olma" sözleriyle yanıtlar ve denize döner.

Yönetmen Coen tam bu anı "mühürler". Film karesi Fink'in baştan beri odasında asılı olan resmin tıpatıp aynısıdır, sadece küçücük bir farkla:

Denize çakılan bir martı. Yani bu, o resim değildir, ya da bu bir film değildir.

Dedik ya, aslolan aklın hayatıdır.

Sinema aldatıcıdır.

YAĞMUR TAYLAN

Şaşkın Karayolu Balinaları

Duraklarda bekliyorlar. Öylece. İçlerine dokuz kişi dolmadan kesinlikle kımıldamıyorlar. Eski model oldukları iddia ediliyor. Olabilir. Ancak gerçekten öyleyseler bile bu durum kimseyi ilgilendirmemeli. Hoş değil. Kırılabilirler. Karayoluna düşmüş şaşkın balinalara benziyorlar ve balinaların bu benzetmeden haberleri yok. İzinsiz benzeten olarak gecenin bir vakti yollara düşüp okyanuslarda balina arayamam. Belki etik açıdan eleştirilebilirim ama hayat böyle. Hem canım, bu devirde sütten çıkmış kaşık mı kaldı allahaşkına? Hiç!..

Devam ediyorum. İriyarılar. Etraflarından dolaşmaya kalkarsanız zaman alıyor. Tavsiye etmem. Bitişik iki büyük yolcu kapısıyla tabiata açılıyorlar. Aslında yapılana yolculuk denemez, bu durumda kapıya da yolcu kapısı denemeyeceği gün gibi ortada. Peki, ne denir? Müşteri kapısı. Oldu, tamam.

Bir de öteki yanları var, her şeyin olduğu gibi ve ne yazık ki... Öteki yanlarında da tek kişilik özel kapıları. VIP kapısı. Oradan içeri girenin kim olduğuna ve büyük imtihanlarda verilen yanıt formlarıyla ne alakası bulunduğuna birazdan değineceğim.

Yazımda eski model şaşkın balinaları öncelikle içerik açısından ele almak niyetindeyim. Zaten hayatta bir-iki açı daha var topu topu. Biçim açısı, etik açısı, yanlış bir açı, farklı bir açı gibi...

Evet, içerik açısından üç ana bölümde incelenebilirler.

1) Direksiyonu ihtiva eden bölüm,
2) Onun arkasındaki bölüm,
3) Onun da arkasındaki bölüm.

(Ayrıntılı bilgi için bakınız ve iterek açınız -bkz. ^itk. açz.- Crying Old Cars, p. 102-104. Plymouth Books, 1986.)

Yazıya bilimsel bir hava geldi. Kendimi daha güvenli ve etkileyici hissetmeye başladım. Düşünüyorum da, kaynak göstermekle çok iyi etmişim. Her neyse... Direksiyonu ihtiva eden bölümde, direksiyonun karşısına oturan kişiyi kategorik olarak diğer kişilerden ayırt edebiliriz. Bu kişiye (ya da bireye/özneye) büyük imtihanlarda donuk bakışlı görevlilerin dağıttıkları yanıt formlarını doldururken kolaylık sağlasın diye kısaca şoför diyoruz. Diğerlerine ise -ki birey, özne ya da kendi halinde tüketiciler olabilirler, hiç önemi yok- mecburen müşteri başlığı altında toplanmak kalıyor. Çünkü başka şansları yok.

Yazımda eski model şaşkın balinaları öncelikle içerik açısından ele almak niyetindeyim. Zaten hayatta bir-iki açı daha var topu topu. Biçim açısı, etik açısı, yanlış bir açı, farklı bir açı gibi...

Şimdi, toparlarsak:

Dikkat! Uzun cümle. Dolmuşları, duraklardaki millet birikintilerini tabiata açılan kapılarından yayılan negatif basınç sayesinde müşteri başlığı altında toplayarak içlerine çeken şaşkın balinalar olarak tanımlayabiliriz. Uzun cümlenin bitimi. Dolmuşlar karayollarında yaşarlar, asfalt yerler ve duraklarda barınırlar. (Ne diyelim, helal olsun.) Tanımımı çok beğendim. Eğer ücrette anlaşabilirsek onu ansiklopedi maddesi halinde bir gazeteye satabilirim. İyi para verirlerse niye satmayayım? Niye? Evet, niye? Her şeyin bir öteki yanı, bir de fiyatı yok mu? Ee, o zaman?.. Neyse...

Konumuza dönelim. Rahatım. Giriş bölümünü tamamlamışım. Şu ana dek tam iki açı kullanmışım. İçerik açısı ve yanlış bir açı. Bilgimi pazarlanabilir bir hale getirmi-

şim (kaliteli mal). Kaynak da göstermişim. Daha ne yapayım? Söyleyin, daha ne yapayım? En iyisi dolmuşa girip, mecburi müşteri başlığı altında toplanmaya talip olayım ve kategorik şoförümü bekleyeyim. İyi fikir.
Dolmuştayım. Üçüncü bölümdeyim, onun da arkasındaki bölümde. Hava, parçalı moleküllü. Yerler ıslak. Dolmuşun camları küçük, arkası basık. Başım hafif öne eğik, sola dönük, dışarı bakıyorum. Boynum ağrıyor. Yapacak başka işim mi yok? Var, içeri bakmak. Dolmuşun tamamına hakim bir konumdayım. Hakimiyet hissi, bilmem nasıl anlatmalı, heyecan verici bir şey. Beş kişi olmuşuz. Birey ya da özne var mı aramızda acaba? Seslensem sesimi duyarlar mı? Biz şimdi ne oluyoruz? Kitle miyiz, taban mıyız? Duyarlı mıyız? Bir imza veren var mı aramızda? Hepimizi toplasalar bir kamuoyu eder miyiz? İnisiyatif var mı inisiyatif? Her şeyden önce halkın "o şaşmaz sağduyusu" denilen şeyden bizde ne kadar var? Aydın biri olarak "olan bitenden haberdar olma" ilkesi doğrultusunda çevremi gözlemesini bilmeliyim. Şimdiki çevrem neresi? Dolmuş. O halde dolmuşu gözleyip aydın sorumluluğunu ve birazdan gerekirse duyarlılığını göstermeliyim. "Geçen gün dolmuşta..." diye başlayan cümlelere neden sahip olmayayım barlarda? Ne eksiğim var? Genellemelerim olmalı dolmuştan memlekete, hatta tabiata doğru. Bu halk adam olur mu olmaz mı, memleket ne tarafa gidiyor, iletişimsizlik ve duyarsızlık ne boyutta? Bütün sorulara yanıtlar bu dolmuşta. Test etmeliyim, gözlemeliyim, çıkarsamalar/genellemeler yapmalıyım, malzeme toplamalıyım. Sonra da bunları okurlar arasında ya da insanlar arasında parıltılı biçimlerde pazarlamalıyım. Olaya mümkünse hayatın sevilen açılarından etik açı çerçevesinde yaklaşmalıyım.
Bu arada durum şu:
1) Direksiyonu ihtiva eden bölüm: Şoför VIP kapısından henüz girmemiş. İki kişi tamam.
2) Onun arkasındaki bölüm: Biri Sabahın spor sayfasını okuyan, öteki de kafasını eğerek arka sayfaya bakan iki kişi... Belki birey olmuşlar ama özne olamamışlar. Hay Allah!
3) Onun da arkasındaki bölüm: Orta yaşlı bir kadın, Adidas mahsullerinden müteşekkil bir genç, bir de şoförün dikiz aynasından gördüğüm doğruysa, demek ki ben varım.
Gazetemi açmıştım ki, bir kişi daha geldi. Ardından VIP kapısı açıldı. Sekiz mecburen müşteri, bir kategorik şoför. (Bilimsel incelememden şoförün haberi yok. Önce balinalar,sonra şoför. Yazının etik sorunu büyüyor. Ben de büyütüyorum ama... Boşvereyim, gitsin.) Şaşkın karayolu balinası kımıldadı. Sıkışık nizam, ikisi Sabah okuyan, biri malzemeci, dokuz kişiyiz. Yer yer duyarlıyız, yer yer değiliz. Hareket halindeyiz. Ücretlerin ödenmesi öncesindeki kritik andayız. Biri başlatacak. Ben başlatmalıyım. Paramı çıkarmalı, kendimden emin tavırlarla önde oturanlara uzatmalı, sonra gazeteme eğilerek diğerlerinin ardım sıra hareketlerini keyifle izlemeliyim. Parayı ceketimin iç cebine koyacaktım dolmuşa binerken,

Dikkat! Uzun cümle. Dolmuşları, duraklardaki millet birikintilerini tabiata açılan kapılarından yayılan negatif basınç sayesinde müşteri başlığı altında toplayarak içlerine çeken şaşkın balinalar olarak tanımlayabiliriz. Uzun cümlenin bitimi. Dolmuşlar karayollarında yaşarlar, asfalt yerler ve duraklarda barınırlar. (Ne diyelim, helal olsun.) Tanımımı çok beğendim. Eğer ücrette anlaşabilirsek onu ansiklopedi maddesi halinde bir gazeteye satabilirim.

unutmuşum. Belleksizim. Üstelik bozuk yok. Üstelik cüzdan taşımayı sevmem. Öte yandan, bir sürü cebim var. Aksilikler üst üste. Şimdi teker teker ellerimi ceplerime sokacağım, yanımdaki kadın huylanacak. Yanlış anlamasa bari. Aydın biri olarak, böyle bir şeye tenezzül etmeyeceğimi bilmeli. Nerden bilecek? Hah hah... Kıyafetimden, okuduğum gazeteden, bakışlarımdaki derinlikten, çenemdeki seyirmeden tabii ki... Bizler kadınlara yakınlaşmak için böyle sıkışık yerlere muhtaç insanlar değiliz. Köylü değiliz. Başka yerler var. Paramı buldum. Bütün bir para. İkinci bölümdeki müşterinin omuz hizasından, kısık bir sesle, "Bir kişi, uzatır mısınız?" dedim. Adam duymadı. Para hala elimde. Sesimi yükseltmem gerek. "Tek kişi lütfen..." Sesimi ayarlayamadım. Fazla bağırdım. Yanımdaki kadın öfkeyle yüzüme bakmış olmalı. Göremiyorum. Çünkü bakamıyorum. Yüzümün kızardığını da farketmiş olmalı. Rezil oldum. Ateş bastı. Kadın biraz kımıldadı. Rahatsız oldu, tabii "Kılığına, kıyafetine, bakışlarında ki derinliğe, çenesindeki seyirmeye baktım da adam sandım. Değilmiş" demiş olmalı. Haksızlık ediyor. Durum düşündüğü gibi değil. Belki onun yanındaki genç de aynı fikirde ve birlikte bana bakıyorlar. Göremiyorum. Çünkü bakamıyorum. Gazeteme eğilmişim. Perişanım. Malzeme toplayacaktım, halkımızın dolmuşa tekabül eden partikülleriyle ilgili birtakım "veri"lere ulaşıp, oradan tabiata açılacaktım. Olmadı. Hay Allah! Bir dahaki sefere ikinci bölüme oturmalıyım. O zaman parayı kendim uzatırım ve seslenmeme gerek kalmaz. Bunu iyi düşündüm. Biraz rahatlamış gibiyim. Başımı hafif kaldırdım. Sesim belki biraz kısık, biraz ayarsız çıktı ama öncülüğü gene de bırakmadım. Para verme hamlesini başlatarak dolmuş halkının kendisini ifade etmesinin önündeki engelleri kaldırmış oldum. Arkamdan herkes para ödemeye başladı. Öncüyüm her şeye karşın. Fakat para üstüm gelmedi. Önde oturup Sabah'ın orasını burasını okuyan iki ihtimali birey, birlikte toplu ödeme yaptılar. Rahatlar. Yanımdakiler zaten müttefik, onlar da teker teker tam ücret uzattılar. En öndekilerse kategorik şoförün yanındalar. Hepsine gıpta ediyorum, bense para üstü bekliyorum. Hamleyi ben başlattım ama sorunum hala çözülmüş değil. Şu anda başka hiçbir soruna duyarlılık göstermem mümkün değil. Paramın üstü gelmemiş. Bir gasp hadisesi gerçekleşiyor olabilir. Sesimi yeniden yükseltmem gerekecek. Tatsız bir durum. Şoför "Para üstü almayan kaldı mı?" diye sorabilecek birine benziyor. Gözlerinin ve burnunun yarısı, bıyıklarının aşağı yukarı tamamı ve sağ kulağı dikiz aynasından üstüme yansıyor ve bana az önceki umut dolu cümleyi kurduruyor. Sıkıntım artıyor.

Hepsine gıpta ediyorum, bense para üstü bekliyorum. Hamleyi ben başlattım ama sorunum hala çözülmüş değil. Şu anda başka hiçbir soruna duyarlılık göstermem mümkün değil. Paramın üstü gelmemiş. Bir gasp hadisesi gerçekleşiyor olabilir. Sesimi yeniden yükseltmem gerekecek. Tatsız bir durum.

Yazının bu bölümünde dayanamıyor ve içimden şoföre yalvarıyorum. Şöyle: "Sayın Şoför, n'oolur şu hayati soruyu sor artık. İnan, hemen evet diyeceğim; ama eğer sormazsan, benim söyleyecek gücüm yok. N'oolur!.. Tamam, vazgeçtim, kategorik falan demeyeceğim sana. Söz veriyorum." Çok duyarsız. Neler çektiğimin farkında değil. Yandan hızla sollayan bir arabanın şoförüne çıkıştı. Aksilikler peşimi bırakmıyor. Arkasından söylenip duruyor. Dolmuştaki ücret ödeme havası dağıldı dağılacak. Konu değişecek, unutacak beni. Belki de kasıtlı davranıyor. Paramı gasp edecek, bilerek konuyu değiştiriyor. Yanılıyorumdur umarım. Bak, şoför bey, paramın üstünü vermedin.

"Sağda"yı belli belirsiz, "lütfen"i yüksek sesle söyleyeyim ve bitsin bu çile. Hadi artık... Yok, biraz daha bekleyeyim. Orta yaşlı kadın "Müsait bir yerde inecek var" diye bağırdı. Nasıl da rahat! Balina durdu. Ben de ineyim en iyisi.. Zaten az sonra inecektim. Hareket eder etmez yeniden durmasın şoför. Kızabilir. Orta yaşlı kadını müteakiben indim. Biraz erken oldu. Yok canım... Çok iyi oldu. Yürür, biraz hava alırım. Hiç!..

Herkes rahat. Beni ihmal ettin. Kırılmıyorum ama dolmuşun mutlak sükunetini bozup "Para üstü vardı" demeye de cesaretim yok. Maddiyata düşkün bir insan izlenimi yaratmak istemiyorum. Üstelik yarı yolda ineceğim. Son durağa dek gidecek olsaydım, herkes indikten sonra hakkımı arayabilirdim. Fakat öyle değil. N'oolur sor şu soruyu... Dört sözcüklük bir soru cümlesi topu topu. Bak, ikinci yalvarmamı tamamladım, sen hala oralı bile değilsin. Yanımdaki orta yaşlı kadınla, Adidas mahsulleri ofisinden genç hala beni izliyor olmalılar. Bu kez birlikte, "Hakkını aramaktan bile aciz bir adam. Boşuna çenesini seyirttirmese bari" diyorlar. Duyar gibiyim. Seni bekliyorum, bay şoför. Hayatımda şu an "Parasının üstünü almayan kaldı mı?" cümlesinden daha önemli hiçbir şey yok, anlıyor musun? Ve birden... İşte o güzelim cümle! Aslanlar gibi dört sözcük, bir soru eki, bir soru işareti. Oh! Kabus bitti. Şoför bey, sana teşekkür ediyorum. Kendime geldim. Evet, nerede kalmıştık? Dolmuşa hakim bir köşeden "veri" toplamakla meşguldüm.

Halkımızın bir kısmı dolmuşa biniyor. Nasıl da sessizler! Kimse kimseyle konuşmuyor, iletişimsizlik had safhada. Ne hale geldik! Gençler marka giyiyorlar ve aydınlara karşı alaycı tavırlar takınıyorlar. Orta yaşlı kadınlar ise çok acımasızlar. Niye böyle olduk! Herkes Sabah okuyor. Ve dolmuş ücretlerini birlikte, toplu olarak ödüyor. Çok ilginç! En önde oturan halkımız ise, buradan iyi göremiyorum ama bütün olup bitenden habersiz gibi. Çok yazık! Gerçekten çok yazık! Şoförler para üstlerini güç bela veriyorlar. Sanki gizli bir gasp eğilimi gelmiş, yerleşmiş. Çok tehlikeli bir eğilim! Çok ürkütücü!

Dolmuşların arkaları basık, onun da arkasındaki bölüme oturanların boyunları ağrıyor. Eskiden böyle değildi. Gidiş kötü! Çok kötü!

Bu arada, ineceğim yere gelmek üzereyim. Ne demeli? "Müsait bir yerde..." Olmaz. Çok klasik. "Uygun bir yerde..." ya da "Sağda lütfen!" demeliyim. Sağda demeye gerek yok aslında. "Sağda" sözcüğü, dolmuşçada "lütfen"in içinde içeriliyor zaten. "Lütfen" dedikten sonra belli belirsiz bir "sağda" patlatmalıyım. İnince arkamdan konuşurlar mı acaba? Şoför yanındakilere müstehzi bir ifadeyle bakıp, dikiz aynasından kapıyı kapatışımı izleyip baş sallayacak belki. Orta yaşlı kadınla Adidas mahsulü genç nasıl da birleştiler bana karşı! İnanılır gibi değil. Artık böyle kombinezonlara alışmalıyız demek ki. Çok farklı gibi görünseler de, onları birleştiren bir şey var. "Sağda"yı belli belirsiz, "lütfen"i yüksek sesle söyleyeyim ve bitsin bu çile. Hadi artık... Yok, biraz daha bekleyeyim.

Orta yaşlı kadın "Müsait bir yerde inecek var" diye bağırdı. Nasıl da rahat! Balina durdu. Ben de ineyim en iyisi... Zaten az sonra inecektim. Hareket eder etmez yeniden durmasın şoför. Kızabilir. Orta yaşlı kadını müteakiben indim. Biraz erken oldu. Yok canım... Çok iyi oldu. Yürür, biraz hava alırım. Hiç!.. İyice hareketsiz bir adam oldum. Spor da yapmıyorum. Evet evet, erken inmekle çok iyi ettim. Hem ayaklarım açılır. Ne o öyle! Arabadan in. İki adım at. Koltuğa otur. Genç yaşta kalpten öleceğim böyle giderse. Çok iyi ettim canım erken inmekle. Gerçi fena halde yağmur yağıyor, ama olsun.

Yağmurda yürümek de güzel. Tabii. Islanmayı özlemişim. Evet evet. Ne iyi ettim erken inmekle...

FATİH ALTINÖZ

ÜLKEMDEN FUTBOLCU MANZARALARI

Biz bu alemin önceki dönemlerini de biliyoruz. O dönemde, futbolcular daha bir başkaydı. Takımlar da daha bir "takım"dı. Futbolcular, bir takımın üyeleri olduğunu bilir, ona göre davranırlardı. Dahası, bir meslek sahibi olduklarını da bilirlerdi. Örgütlenmeye çalışırlardı. Bazen maçlara, ücretleri ödenmediği için çıkmazlardı. Loş düğün salonlarında örgütlenme toplantıları yaparlardı. Sadece saha dışında değil, saha içinde de birbirlerini desteklerlerdi. Dayanışma, yardımlaşma, paslaşma daha çok yapılırdı. Bir Metin Kurt vardı, bir Eser vardı...

Şimdi Bülent var, Tugay var... Şimdi Ertuğrul var, Ali var... Futbolcu, golünü attıktan sonra tribünlere kadar gelip, sevincini paylaşacağına asker selamı veriyor... Cuma namazlarını kaçırmıyorlar, yanlarından kimseyi geçirmiyorlar, birbirlerini ispiyon ediyorlar, primlerini kapalı zarflar içerisinde alıyorlar, kimse kimsenin ne kadar aladığını bilemiyor. Herkes bir yerlere yatırım peşinde... Kimisi gömlek fabrikası kuruyor, kimisi bilardo salonu açıyor, kimisi bar... Bazıları, kendilerini "yıldız" yapmak için, topçuluğunun dışındaki "olay"lara güveniyor... Kendi takımının tv/gaste muhabirleriyle anlaşarak olmadık haberler uçuruyorlar...

Her pazar ve pazartesi akşamı, (hatta her akşam), futbol progamlarında ellerine mikrofonları alarak birbirleriyle "röportaj" yapıyorlar, otel odalarında birbirlerini zor durumda bırakıyorlar, birbirleri aleyhine konuşup duruyorlar.... Konuşamıyorlar da, iki cümleyi biraraya getiremiyorlar... (İstisna : Çok iyi hazırlandık, İnşallah galip geleceğiz...)

Sistem içi yıldızlarımız, çoğunlukla futbol sahalarında sürünüyorlar. Çağ atlayan futbolumuzun "sebebi" olan futbolcular, yabancı meslektaşlarına bir kez bile bakmıyor. Sahalarımızın çıldırtıcı tembeli Hami, gürcü kardeşlerin kendisinden biraz daha hızlı koşmalarıyla, ne yapacağını şaşırarak, ikizlere saldırmaya başlıyor. Ljung, hala pas alamıyor, ölü topları da ona attırmasalar ortalık sürekli koşan bir İsveçli görüyoruz. Falco, basının dilinde şımarık ve kavgacıya çıkarılıyor. Halbuki tek suçu, oyun sırasında arkadaşlarını

disiplinsizliğe, yanlış duruşlara karşı, rakip futbolcuyu boş bırakmamaları için yüksek sesle uyarmasıydı. Falco'yla aynı ameliyatı geçiren Türk futbolcusu, 6 ayda sahalara dönemiyor. Dönerse yeniden aynı yerden sakatlanıyor.

Rekabetin teşvik edildiği bir çağda, birbirlerini kırıyorlar, döküyorlar. Fenerli Bülent, Rıdvan'ı Osiek'e şikayet etmekte hiçbir beis görmüyor. Gencecik Mutlu'nun ve Küçük Ali'nin her hatası, eski ilişkilerin hatırına, son demlerini yaşayan Ulvi ve Kadir'in geri dönüşü için bahane yapılmaya çalışılıyor. Nartallo'nun, antrenör değişikliğine rağmen, neden hala takımda oynayabildiği hala anlaşılmak istenmiyor da Sergen'in bir çalımı onun affedilmesi için bütün gerekçeyi oluşturabiliyor. Zeki ve ahlaklı futbolcularımız azalıyor. Stumpf'un iş ahlakını- 2. yılında - o da gitmediği için, mecburen - lütfen farkediyoruz.

Yeni bir futbolcu tipi doğuyor. Resmi protokolün ortalarında yer kapmaya hazırlar. Valisinden başbakanına, cumhurbaşkanına kadar her türden devlet ricaliyle yapışık bir "muhabbet" içerisindeler, Metin Kurt'ın kulakları çınlıyordur, bugünün futbolcuları Profesyonel Futbolcular Derneği'ni kuruyor.. Başlarında Adnan Sezgin (menecer, GS'nin futbolcuların başına diktiği bekçi)) ve Turgay Şeren (Stumpf'a ceza verilmesi için yönetime yazan adam) inanılmaz faaliyetler yapıyor. Balolar düzenliyorlar kimlik kartları basıyorlar, İstanbul futbolcuları dışındakileri dışlıyorlar. Elitler, çok çok zenginler...

Evet çok zenginler.

Çamurlar içerisinde debelenirlerken "helal lan, inanca bak" dediğimiz, 70. dakikadan itibaren dilleri dışarı çıkınca, "ee abi, tabii yoruldular" diye hoş gördüğümüz, dükkanlarının açılışına davet ettikleri Emniyet Müdürleri, polis şeflerini vs. gazetelerde okuduğumuzda " vay be, Ünal Erkan da Beşiktaşlıymış" diye "tepki" verdiğimiz, iki adımdan golü kaçırınca " olur abi, kaçabilir" dediğimiz futbolcularımız....

Resimlerini astığımız , albümlerini topladığımız futbolcularımızı arıyoruz, artık bulamıyoruz...

MEHMET ŞENOL

Ormandaki Kulübenize Nasıl Dönebilirsiniz?

"Herkes kendi evindeki kırk yaşın üstünde olanları keserse, bütün şehir tertemiz olur."

Keban barajının suları içine akıyor ve o hatırlıyor. Evcil hayvan yerine televizyon besliyorum. Kimi zaman hastalanıyor, irin topluyor, bazen salona pisliyor, zaman zaman da küçük gövdesinden zemzem suları saçılıyor. Beynine 220 voltu dayayınca şekiller seçilmeye başlıyor. Mutsuzluğun kaynağı biraz bu pencereyse, çözüm biraz da onun içindedir. Bir el uzanıp elektrikle gövdesi arasındaki engelleri kaldırıyor, "Küçük Dev Adam"ı çektiğini zannetiğim, ama bundan asla bir daha emin olamayacağım Arthur Penn'in "Av" adlı filmi başlıyor.

Sunuluşlarındaki o ilk sebep her ne olursa olsun, artık Hollywood'un, paragöz yapımcıların binbir türlü gözboyacılığının etkisinden çıkmış, biraz tuhaf bir yanılsamayla, ortak bir geçmişi paylaşmışız da, onca yılın sonunda birbirimizin yüz çizgilerinde bir saat gibi zamanın geçtiğini fark etmek için biraraya gelen eski dostlarmışız duygusu veren Brando'yu, Redford'u, Jane Fonda'yı, Duval'i tekrar görüyorum. Çok eski bir oyunu oynayıp, filmdeki olaylardan, gelecek bir zaman dilimi için işaretler mi çıkarsam? İnsanların sonuna kadar korkak, cimri, cesur, iyi ya da soysuz olduğu bir Amerikan kasabasının hayaleti gözlerimin önünde deviniyor. Brando şerif (o kimseyi öldürmez, biliyorum); Redford hapisten kaçmış (onu kesin öldürürler, korkuyorum), Meksika'ya gitmeye çalışıyor; Fonda onun kasabada kalan dul karısı (kocasını aldatıyor, seziyorum; hoş, bu zamanda iki yıl dönmeyecek bir kocayı aldatmaya meşru müdafaa diyorlar); Duval, Fonda'yla beraber ve kasabanın en zengin adamının çocuğu.

Şeyler bilinemez değildir. Bir grup bilimadamı Borneo ormanlarında şempanzelerin akrabası bir maymun kabilesiyle deneyler yapmışlar. Hayvanların her birine Karl Marks'ın Kapital'inin o kalın ciltlerinden birisi verilmiş ve birkaç gün boyunca gözlemeye alınmışlar. Maymunlar bir süre kalın kitapların sayfalarını karıştırdıktan, kabını falan inceledikten sonra birbirlerinin kafalarına atarak ya da vurarak ciddi yaralanmalara, beyin sarsıntılarına yol açmışlar. Bilimadamlarının çıkardıkları sonuç şu: "Aslında kitapların hepsi birer ayna gibidir ve birbirlerinden çok farklı değillerdir, eninde sonunda bir kitapta neyi görmek istiyorsak onu görür, onu okuruz."

Söz veriyorum, eğer bir gün tarihçi, sosyolog ya da psikolog gibi güzel ünvanları, diplomaları olan bir bedende reenkarne olursam, bu ilginç adayla ülkemiz arasında coğrafi ya da yetiştirilen ürünler türünden benzerlikleri inceleyen bir araştırma yapacağım; ama şimdi hafızanın zaman makinası yüzyıllar ötesine uzanıyor ve 4. Murat'la vezirinin konuşmalarını dinliyor. Hezarfen dev kanatları yapmış ve Galata kulesinden süzülerek Salacak'a ulaşmış; vezir padişahı uyarıyor:

Vezir: "Padişahım, ya saraya konar

da sizi tahttan alaşağı ederse?.." Hükümdar: (Derin derin düşünür) "Hakkaten yav, verin yüz altın, tiz sürün Şam'a."

Dalkavuğu ve portakalı meşhur bir imparatorluktur Osmanlı, şimdi bu öyküde en fazla, Hezarfen Salacak'a değil de daha yakına inmiş olabilir, ama geri kalan kısım gerçeğe uygundur. Ruhumuz çürük temeller üzerine inşa edildiğinden ve genelde sahip olduklarımızı hak etmediğimizi bildiğimizden, başkalarının yeni bir şeyler ortaya çıkarması, sanki bir hırsızın er-geç yakalanıp çaldıkları elinden alınacak korkusuna benzer. Hükümdar normal bir insan gibi bu korkuyu duyar zihininde ve belki kendi haline bırakılırsa üstüne set çekip aşabilecektir, ama dalkavuğun ağzında ifadesini bulup sarayın duvarlarında yankılandığında, düşünce gibi soyut bir şey olmaktan çıkar, ses gibi somut bir şeye, tehdite dönüştürülür, hastalıklı düşünce normalleştirilir ve artık bir karşı tavır alınması gerekir. Öykü hakkında söylenebilecek bu ve bunun gibi bir sürü zırva var ama acaba 4. Murat o Hezarfen'in yapabileceklerini anlatan vezirine, "Hakkaten" yerine "Ha siktir" deseydi, Osmanlı biliminin ve tarihinin akışı değişir de, bugün teknolojiyi boyunduruğumuza almış, şehrin dört bir yanına dikilen kulelerden, evden ise, işten eve kanatlarla süzülen insanlar olur muyduk?

Şimdi hükümdarla vezirin diyaloğunu en baştan, yeni kuralımıza göre tekrar alıyorum:

Padişah tahtında, her geçen gün bir diğerine çok benzediği için can sıkıntısıyla oturmaktadır. İçeri vezir telaşla girer:

Vezir: "Şahım, Hezarfen denen haddini bilmez, kendi yaptığı kanatlarla, Galata kulesinden aşağı uçarak Salacak'a kondu. Ya yarın bir gün saraya konar da sizi tahttan alaşağı ederse?.." (Söylediği sözün tam yerine oturduğunu bilir; padişah onaylarken iyice yakından ifadesini görebilmek için o tarafa doğru eğilir.)

Hükümdar: (Kendinden emin, bir çırpıda) "Ha siktir!"

Vezir: (Şaşırmış) "Nasıl yani padişahım?"

Hükümdar: "Onu da ben mi düşüneceğim yav? Nasıl olursa olsun, ha siktir, defol git, kovuldun. Git muhasebede hesabını kestir, geçerken de haber ver, bana Hezarfen'i göndersinler."

On yaşlarındayken Anadolu'dan eski imparatorluk başkentine geldiğimde ben de küfredemeyen bir çocuktum. Enfes bir vurguyla "Ha siktir" demeyi bana İstanbul çocukları öğrettiler. İki yıl boyunca, onlar gibi küfredebilmek için, her gece defalarca tekrar yapardım. İlk küfrümü bir bilya oyununda okkalı bir şekilde savurunca, bir yabancı olduğumu fark edeceklerinden ve Nato'nun mahallemizi işgal edeceğinden korkmuş, vücudumun ısısının üç derece arttığını hissetmiştim.

Gözlerim ekrana takılıyor. Redford'un birlikte kaçtığı mahkum bir adam öldürüyor ve suçu onun üstüne yıkacak biçimde uzaklaşıyor. Robert, Meksika'ya gittiğini zannettiği bir trene gizlice atlıyor ama tren kendi kasabasına gidiyormuş. İşte o senaryonun güzelliğiyle büyüleniyor ve kavuklu bir tarih hakkında düşünmek istemediğimi, her şeyin olması gerektiği gibi olduğunu, bu filmin bana bütün imparatorluk tarihinden daha ilginç geldiğini, geçmişi yamamaktansa, Hollywood'da Marilyn Monroe'nun meşhur olmadan önce alışveriş yaptığı ve marketlerle rekabet edemeyip batacak bir bakkal olmak istediğimi anlıyorum. Arasıra dükkandan iki yüz gram taze kaşar ve biraz zeytin alırdı ve yavaşça dışarı süzülürken bir gün doğanın ona verdiği rengi inkar edip meşhur olacağını belli belirsiz sezerdim.

Bağdat fatihi 4. Murat hala yaşıyor mudur, yaşıyorsa ne yapıyor, nasıl geçiniyordur acaba? Belki de en büyük zaferi sayılan Bağdat seferinden hiç geri dönmemiş, bir dublörünü tahta geçirmişti. Saddam denilen şu esmer adamda, çökmüş bir imparatorluğun gölgesi, yüzünde bir 4. Murat gülümsemesi var. Şu Amerikalılar'ın karabataklarla saldırdıkları, televizyonda sık sık denizde petrole bulanmış can çekişen bir F-16'nın gösterildiği savaşta, belki de Hezarfen'e yaptıklarından pişmanlık duymuştur. Danışman denilen modern çağ dalkavukları yanına yaklaşıp şöyle fısıldamışlar: "Saraya konuyor ve sizi tahttan alaşağı ediyor." Yerinde, zamanında kullanılmayan bir küfür nelere yol açıyor...

Biraz önce şeyler bilinemez değildir demiştim; aradan onca cümle, birkaç paragraf geçti, ama hala bilinemez değiller. Zimbabwe'de, ülkede dört kez başbakanlık yapan ve en sonunda sembolik kral seçilen kişinin aslında bir insan olmadığı, ama çok gelişmiş, katmerlenmiş ve aşırı ölçüde büyümüş, yirmi otuz yıl önce sıradan bir vatandaştan ameliyatla alınıp hastane çöplüğüne atılmış bir kanser uru olduğu açığa çıkmış. Olay kralın sıradan bir doktor muayenesi esnasında fark edilmiş. Uzmanlar urun kıvrımları insanı çok andırdığı için bunca yıl anlaşılmadığını söylüyorlar. Tümör çöplüğe atıldıktan sonra harekete geçiyor ve gidip hastaneye en yakın partiye üye oluyor.

Nasıl ?

On yıl gibi kısa bir sürede parti hiyerarşisinin bütün kademelerinden geçip, ilk seçimlerde başbakan oluyor. Ülke anayasasında urlar kral olamaz diye bir kayıt olmadığı için bir şey yapılamamış, zaten halk da bu olayı fazla yadırgamamış.

"Aheste çek kürekleri, Engin Ardıç uyanmasın." Ruhumda taa ilk çağlardan gelen Engin Ardıç uyanıyor. Sürekli sanrılarım ve hezeyanlarım var. Demirel diye bir adam durmadan kulağıma kötü şeyler fısıldıyor, bir de sanki Hürriyet diye bir gazete beni delirtmeye çalışıyor. Ailem bunların aslının olmadığını, sistemli hayaller gördüğümü söylüyorlar. Psikiyatr bir arkadaşıma soruyorum ve o aynı şeyleri kendisinin de gördüğünü, üstüne gitmememi, unutmam gerektiğini belirtiyor. Eyvah eyvah, doktorunuz da sizinle aynı sanrıları görüyorsa durum tehlikeli demektir.

Nasıl ?

Hürriyet, manşetinde, "Helal olsun" diyor; sebebi şu: Amerikan vatandaşı olduğu için merkez bankası genel müdürü olmasına karşı çıkılan bir adam, mevkiye gelebilmek için Amerikan pasaportunu iade etmiş. Anlamamız gereken şu: Bu adam pasaportunu geri verdi, bu dünyada en çok biz Türkler'i seviyor, eğer sokakta yürürken bir CIA ajanı ona laf atsa, onunla beraber olmak isterse, "Hayır," der, "peşimi bırakın, pasaportumu iade ettim ben, yabancılarla beraber olamam". Hürriyet'in manşetler bölüm başkanı Ertuğrul Özkök. Kendisi 68 dünya savaşına katılmış, beyninden yara almış bir gazi. Aslında biz ikinci Dünya Savaşı gibi bu savaşa da katılmadık ama o zamanlar yabancı dil bilen ve Avrupa gazetelerini okuyabilen gençlerimiz bu olayları diğerlerine de anlatınca üniversite falan işgal etmişler. Bunları arka arkaya yerleştirince dünyanın en büyük kılıç kalkan ekibini ya da Tursil 68 kuşağını oluşturuyorlar. Sibirya'da buzulların arasında yaşayan kar adamı Yeti 1917 Devrimi'ne ne kadar katıldıysa, bunlar da... Peki, bu biraz abartılı ama gerçek tam nerede?

Vitrinlerinde rengarenk, türlü çeşit pastalar olan dükkanlar vardır; bazen kameralar önünde basılırlarsa, arka odaların nasıl pislik içinde olduğunu, fareler imparatorluğunu görürsünüz. Galiba bütün mesele sağlıksız koşullarda ve tuvaletten çıkınca elleri yıkamadan hazırlanan gazetelerde.

Her şeyimi vermeye hazırım; ellerimi kaldırıyorum, teslim oluyorum. Bana şöyle bir süre versinler, "Yirmi gün içinde on milyarı şuraya getir, dolar olarak." Ya da herkes birer litre kanı, vücut hangi sürede yenilerse o periyodlarla kendilerine ulaştırsın; boyunda diş izleri hoş görünmüyor. Hiç olmasın da demiyorum ama o gazeteler günlük olmasın, mesela yüz yılda bir çıksın, ya da beş yüz yılda bir.

Miting ergonomisi ya da güvenli üniversite işgalleri diye bir kitap yazılmalı ve insanlar deneyimlerini yeni nesillerle paylaşmalılar. Diri ya da yarasız beresiz bir şekilde başladığınız gösteriden aynı şekilde nasıl çıkarsınız? Fırtınanın kör noktası gibi, bir yürüyüşün en sakin, en güvenli yeri neresidir? En ve boy olarak gösterinin tam orta noktaları mı? En önde hangi insanlar yürür? Neyi, ne kadar vermeye hazırdırlar? Kriz yılları boyunca Şili'de ve Latin Amerika'nın diğer birkaç ülkesinde sosyologlar iki binin üzerinde kişiyi kendilerinden habersiz gözlemeye almışlar. Tehlike derecelerine göre yürüyüşlerde kişilerin yer aldıkları bölgelerin aşağı yukarı bir düzenlilik gösterdiği saptanmış. Yani genelde aynı insanlar, tutarlı bir şekilde mitinglerin aynı bölgelerinde, ortada, geride ya da önlerde yer alıyorlarmış. Güney Amerika devrimlerinin hemen hepsi başarısızlığa uğradıktan sonra bir on yıl kadar devam eden deneyde şu sonuçlara ulaşılmış: Sürekli aynı şekilde gösterilerin en tehlikeli yerlerinde ya da önlerde yer alanların yüzde altmış kadarı deneyin sonuna kadar sağ kalmamışlar, çeşitli şekillerde öldürülmüşler; kalan kısım ise maddi yoksulluklar içinde ya da hapishanede yaşıyorlarmış. Yürüyüşlerin orta, geri ve iç noktalarına gidildikçe toplumsal hiyerarşinin içinde yükselme oranı çok artıyor. Sırasıyla grup şefi, kısım şefi gibi orta kademe yöneticiliklerden, tam ölü nokta dediğimiz yürüyüşün merkezine ulaşıldığında genel müdürlüklere kadar erişiliyor. Fırtınanın izleri...

Redford kasabada gizlice karısı Fonda'yla ve Duval'le buluşuyor. Serbest bırakılmasına iki ay kala niye hapisten kaçtığını anlatıyor. Gardiyan önüne kokmuş domuz eti koyuyor. "O an" diyor, "bana o eti hiç kimsenin yediremeyeceğini anladım. Bundan sonra kimse bana istemediğim bir şey yaptıramazdı. Ölümü göze almıştım, özgürdüm." "Eyvah eyvah", diyorum, "ben bu filmi yıllar önce izlemiştim, trajik sonunu biliyorum". Sıcak ülkelere göçen kurşunlar Redford'un bedenine çarpıyorlardı. Tanrı'ya yalvarıyorum, "Ulu Tanrım, bir filmin senaryosunu çekildikten sonra değiştirmeye bir tek senin gücün yeter. O kurşunların sıyırıp geçmesi karşılığında ömrümün bir yılını al." Ahh, dostlarım, önemli olan, domuzun ya da başka bir hayvanın etini yememek değil de, kokmuş et yememek.

Politik leş, iletişim leşine dönüşü-

yor ve halka estetik leşle tamamlanıyor. Cazip, dahi yönetmen gidiyor, evde kalmış bir kızın fallik hayallerini filme çekiyor. Kızın duygularına tam vakıf olabilmek için, yönetmen, senarist ve baş oyuncu bir yıl boyunca evde kalmışlar, görücülerin hepsini çevrip kocaya varmamışlar. 2000 yılına on kala dahiyane bir buluşla ödüllük fikri, tecimsel fikri, en çok satan cinselliğin en fazla anlatılabileceği mahrumiyet senaryosunu oluşturuyorlar. Madam Bovary 1850'lerde yayınlandığında fırtınalar koparmış, değişen toplumsal düzenin ve yeni gelen bir sınıfın aile, ahlak anlayışını muştuladığı için yüz yıl sonra bile okunabilen bir roman. Madam Bovary romanda kocasını aldatıyor, bizim Cazibe Hanım ise daha işin başında, kendi kendini tatmin aşamasında. Allah kısmet ederse ikinci filmde iyi bir damat bulur evlenir, üçüncü filmde de koşullar uygun olursa bir de zina yapar da 1850'lere geliriz. Sanatçı toplumun önündedir ya, ama dere tepe düz gitsek de, sonunda en fazla masaldaki gibi bir penis boyu yol gidebiliyoruz; ülkenin nüfusu altmış milyona ulaşıyor. Yönetmenlerin konu daireleri gittikçe küçülüyor, şimdilerde hepsi Beyoğlu'nda geçmeye başladı, yakında "maymun poposunu görmüş, film zannetmiş"e dönecek. Hatta bu aşırı kalabalık yüzünden geçen gün Galatasaray önünden gelen Atıf Yılmaz ekibiyle, karşı istikametten gelen Yavuz Özkan'ın ekibi çarpışmışlar. Allah'tan, aşırı kalabalığın olmadığı, erken bir saatte olay meydana gelmiş de, bir-iki ufak tefek yaralı dışında kimseye bir şey olmamış. Bir de şu olay var; kalan son Beyoğlu cücesini kendi filmlerinde oynatabilmek için dört yönetmen bacaklarından ve kollarından çekince cücenin boyu uzamış. Efes Pilsen cüceyi lisans çıkartıp kendi kadrosuna dahil etmiş, ama FIBA kurallarına göre bu sene kupalarda oynayamayacakmış.

Kedi besleyen arkadaşların yalancısıyım, bir yavru erkek kedinin çiftleşmeyi öğrenmesi için ergin bir erkeğin tecavüzüne uğraması gerekiyormuş. İnsan ilişkileri de böyledir; baba oğluna, anne kızına yeryüzü kötülüklerinin inceliklerini özenle öğretir, hata yaparsa onlara bakıp aynını tekrarlamalarını söylerler. Okuldan işyerine, aileden kışlaya, genç beyinler tecavüze uğrar, bu süreçten kendileri de ilerde bunları gençlere öğretebilecek kadar uzman birer öğretmen olarak çıkarlar. Binlerce yılın sonunda normalleştirilen, alışkanlığa, oyuna, şakaya dönüştürülen pislik, kötülük, iltihap gibi toplumsal hiyerarşinin içinde birikir. Şimdi deliye alınma tehlikesini de göze alarak, pratikte uygulanmak üzere değil de, bir düşünce deneyi olarak eğer iki kuşağı -hatta bir buçuk da yetebilir- kesseydik, insanlık nasıl bir kötülük literatüründen olumlu bir biçimde yoksun kalırdı, hayal edelim diyorum. Sonuçta toplum doğanın aynası, ve iltihabın bir kısmı tekrar oluşacaktır; ama ağaçların da dalları daha iyi yeşersin diye zaman zaman budanmaz mı? Pekala, vazgeçtim...

Bunca kötülük, aslında ne kadar aksi söylense de, sevgili İsa hesabın hepsini ödemeden tuvalete gitme bahanesiyle sıvıştı galiba. Ya da o ödedi de, hep veresiye çalışmaktan Tanrı nezdinde tekrar hesabımız kabardı. Yine belden yukarısı çıplak bir vücut, avuçlarda ve ayakta dört çivi deliğinden gocunmayacak bir beden gerekiyor. Kıyamet kopması için illa dev dalgaların oluşması, yerin yarılmasına gerek yok; hatta keşke yer yarılsa da içine saklansak.

Redford'u ele geçiriyorlar. Şerif onu sağ salim hapishaneye götürmeye çalışırken, kalabalıktan birisi fırlıyor, kelepçeli bu adama dört el ateş ediyor. Kurşunlar havada süzülüyor, sıcak ülkelere göç ediyorlar. O her yerdedir ama ben gökyüzüne küsüyorum. Tanrı dileğimi kabul edip senaryoyu değiştirecek mi, merakla bakıyorum. Kurşunlar sıcak bedenine değiyorlar, Redford cansız, yere yığılıyor. Ömrümden zaman eksilmiyor, koca mutsuz bir yıl bana kalıyor. Böyle olması gerektiği için böyle olduğunu bilip, zoraki, esrik gülümsüyorum. Kurşunlar hep sıcak bedenlere göçüyorlar.

Gecenin ikisinde bu ölüm bardağı taşıran son damla oluyor. Kanlı canlı ejderhalara dayanmaya çalışırken, hayallerin de çaresizliği ruhun gözkapaklarını indiriyor. Sabaha ulaşmak için yeter neden bulmak üzre, dostluğun tesellisinin peşinde telefon defterine uzanıyorum. Che'yi, Marilyn'i, Fidel'i arıyorum. Birisinin telefonu cevap vermiyor, telefondaki kişi intihar ettiğini söylüyor, sonuncusunun telefonu ise borç yüzünden kesilmiş. Boyunlarına astıkları peçeteler, ellerinde çatallar, son soylu adamın, Fidel'in imparatorluğunun başında, vücut ölsün de leşini yiyelim diye bekleyen çakalları ve sakallı, puroyu bırakmış yaşlı bir adamın koltuğunda uyuklarken gördüğü düşleri düşünüyorum. Geçmişin hayaleti...

Yıllar önce küçücük bir çocukken ormandaki kulübemden dünyayı tanımaya çıktığımda, dönüş yolunu bulabilmek için, cebimdeki ekmek kırıntılarını her iki metrede, bir çizgi boyunca yere bırakıyordum. Ama ben o masalı da, parçaları yiyen kuşları da biliyordum, bu yüzden ekmeği zehirlemiştim. Şimdi karga ölülerini takip ederek ormandaki kulübeme giden yolu bulacağım...

ADNAN ÖZDEMİR

İr'â-yi Ağnâm

SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MUSUN?

"Beni koyup gittiğin o günü hatırlıyorsundur, ne çok ağlamıştım. Çocuktum. Koruyordun beni, korkmuyordum. Hayallenip durduğum herşeyi sunmuştun bize. Açıp da acık da solmakı beceremeğen fesleğenler gibiydik (onlar öğle mi acabağa?). Bir oraya bir buraya seviniyorduk bizi olmayı başaramayan şehirde, soğuktu kent. Bizi sen ısı. Günümüz de gündü hani, gecemiz biz. Arayıp da ulamadığımız; bi revdi. Hazırlıksızdım ben lakin kolların vardı göğüsgeren; kuş. Yağmurdan kaçmak ne kadar tuhaftı bizi aldatıp dururken çise çise çis. Eğlenmiş miydik sahi, bilemiyorum şimdi şimdi. Ama sevdiğimiz keskindi. Ewel zaman ne kadar nuş!

SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MUSUN?

Birgün bir şiir okumuştuk bana. Kara heceden heceden. Sonra tutup Yakub'un kurbağalarını sevmiştik. Söyleyemediğim şeyler düşünüyordum, yoruluyorduk. Biz çocuklar gibi endik şehirde, şehir bize inan yaşar tavıranıyordu. Umurumuzda mıydı, ha? Kim bizi ne kadar bizden ederdi? Kuşatılmış olmak bizimize koşulsuz kavuşmamızı engelleyemiyordu (cart). Hiç acımadıydık kendimize. Ne var ne yok yaşayıp tükendiydik. O gün bugün herşey hağtıramda durar! Bu kaç kapılı bir ar?

Neil [illegible]

SENİ SEVİYORUM, AĞLIYOR MUSUN?

Sevmenin her türlüsünü bulduk, buluşturduk. Bir araya getirdik. Kendimize kattık. Sana Arabi'nin "aşk teorisi"ni ağlatmıştım birgün. İkincisini daha bir senmiştin. Durup durup anlamalarımı da kendine mal ediyordun. Mülkiyet hoş birdi. Beni mülkmüştün. Gene mülksene.

SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MUSUN

Bu gün, akşam, burda, yağanın ıslağıyla üşürken, düşündüm de; kız kardeşimin dediği gibi "Evet sen çok eskiden Goethe'mdin benim, karımdın belki de". Ama şimdi artık "Yalandı tüm bunlar" diyorum. Bir kuş, bana nazire -keşke bize olaydı- alıp başını gidiyor uzaklara. Vardığı uzaklardan. Boşuna mı sevmedik varsa. Düşünsene.

SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MUSUN?

Hala, ne vakit sana dair birşey onsa; büyüyor büyüyor yüreğim:

ELİF'İN KAĞNISININ ÖKÜZÜNÜN GÖZÜ GİBİ
SENİ SEVİYORUM, ANLIYOR MİBİ? "
Gibi birşey yazan siyah sahih bir şairin,

PRE-DOGMA son şiiridir:

BU DUYGU BANA ÇOK ÇOK BANA BELİĞ
REDDİN AKLA UYMADAN GÖÇ BANA BELİ.

Allah cezağnızı versin!

03.02.01

MUHSİN ÜNLÜ

Armstrong

HAY BÜYÜKŞEHRİNİZE ADAYIM EMİ !

Allah versin bila(istisna)larını

Sakin, sıradan bir gece. Yatağıma uzanmış, üzerimde yumuşacık battaniyem, mandalina yerken televizyon seyrediyorum. Sunucu hanımefendi:

-"Onurumuz zedelendi, tam da İSKİ bantlarını açıklayacaktık" diyor. Fırlatıyorum mandalinayı estetik burnuna, isabet kaydedemiyorum; olsun, bir dahakine vururum; umarsızca yana dönüp battaniyemin tüyleriyle oynamaya başlıyorum. Özgürlüğün sesi intersitarın üzerinde kara eller dolandığını öğreniyorum.

-"Bakın sevgili seyircilerimiz, emniyet güçlerine kapıyı açmamak için kahramanca direnen, şu gözlüklü olan bey, haber müdürümüzdür; tanısanız, öyle tatlı, öyle sevecen bir insandır ki..." Ani bir dönüş ve hanımefendinin başını hedefleyerek yaptığım atış maalesef "en büyük intersitar" diye naralar atan adamın altın dişine geliyor.

-"En büyük sizlersiniz, hattımızda sayın Ecevit var, şimdi kınayacak, telin edecek, bu arada bizimle birlikte olmak isteyen seyircilerimiz için adresimiz..." Huzurluyum, battaniyemle oynuyarum, iddiasızım, atış yapmıyorum.

-"Susturamazlar, halkın sesini susturamazlar, sizlere destek olmaya geldik." Ne desteği ya... gecenin bu saatinde, hem sen kimsin?

-"Efendim, ben ANAP İkitelli belediye başkan adayı..." Çüş... Ne uyduruk adamsın sen be, ağız tadıyla bir mandalina yedirmediniz.

-"Ay... ne duyarlısınız, hem biz zaten teleandan yayın yapıyoruz." Son mandalinam.

-"Ben yalnız gelmedim, bütün parti örgütüm burada, ilçe belediye başkan adaylarım burada; kamerayı çevirin, onlar da konuşsun." N'oluyo be... yatıp uyurum bok.

-"Fakslarımız, telefonlarımız kilitlendi. Polisçe aranan yazarımız bile bize destek olmak için nasıl da buralara gelmiş..." Ölmeden önce dünya gözüyle Dolan'ı da bir görebilsem...

-"Böyle rezalet olmaz, hiç merak etmeyin, yanınızdayız. Zaten 27 Mart'ta onlar gidecek, biz geleceğiz." Ne biçim belediye başkan adayısınız siz be... Ben olsam... ben olsam... ben olurum be! Tek bir hareketle zıpkın gibi yatağımdan fırladım. Gür bir haykırışla gırtlağımı temizledim. Vakur ve kendimden emin üç adım ve televizyonu kapattım. Aynı ağırbaşlılıkla yatağıma dönerken İstanbul'un artık yeni bir belediye başkan adayı daha vardı. Bundan sonra hareketlerime dikkat etmeliydim, ezdiğim mandalinalar halıyı berbat etmişti.

Ne iyi yapıp belediye başkan adayı olmuştum. Acılarım azalmıştı. Serbest piyasa düzeninin sonuçları insanlar için daima acıdır. Heyecan verici bir girişimdi yaptığım ve bu acının toplumsal ve politik kökenlerine karşı insani bir çaba harcayacaktım. O gece rüyama ak sakallı dede girdi.

-"Senin onlardan ne farkın var?" Var, var... çok konuşma, git başkasının rüyasına gir. Nedir bu rüya dedeleri, ben Dolan ve Kesici ile televizyonda müna-

zara rüyası istiyorum. İşte tamam, teşekkürler, intersitardayız. Dolan ve Kesici bir yanda, ben sunucu hanımefendiyle öbür yanda, milyonlarca izleyici öbür öbür yanda. Hava gergin. Ben rahatım. Bono "beyefendi" diye hitap ediyorlar. Programın akışı içinde biri "bey... bey", öbürü "efendi" demeye başlıyor. Programlarını açıklıyorlar. Politika ve İstanbul tecrübelerini aktarıyorlar. Benim tecrübem yok. İkişerden 4-0 öndeler. Konuşmaları, diksiyonları mükemmel, konularına hakimler, izleyicileri derhal etkileri altına alabiliyorlar, benim bunlarım da yok; tam bilateral hat tirik yapocoklorken ikisinin de sesleri monotonlaşmaya başlıyor. Herkes şaşkın, konuşmaları anlaşılmıyor. Metalik, şıngır şıngır sesler çıkarıyorlar. Biraz dikkat edince seslerin para sesine benzediğini anlıyoruz. Sunucu hanımefendi çok korkuyor, elimi tutuyor, lütfen Tanrım, uyanmayayım. Derkencağızıma ikisi de başkalaşıma uğruyorlar. Saniyeler içinde gıcır gıcır dolar haline geliyorlar. Kameralar zum yapıyor, sessizlik hakimiyeti ve işte parlak sonuç: En fazla oy benim 900'lü hattıma geliyor. "En büyük intersitar" diyorum. Sunucu hanım:

-"Bu turun sonunda kazandığınız hediyeleri bir görelim" diyor. Yerimden kalkıyorum, dolarları elime alıyorum ve stüdyo yönetmeninin suratına fırlatarak:

-"Beni parayla satın alamazsınız; sevgimi, duygularımı parayla satın alamazsınız" diyorum. Sunucu hanımın gözpınarlarından süzülen bir damla yaş... uyandım. Meğerse götüm açıkta kalmış. Örttüm. Her şey düzeldi.

Sabah arkadaşlarımla yaptığım istişarelerde kimse "Nasıl olsa kazanamazsın, vazgeç" demedi. Aferin onlara. Hepsine aday olmalarını önerdim. Bütün İstanbul aday olmalıydı. Sonuçta herkes bir oy alacaktı. Seçimi yine paralar kazanacaktı belki. Ama karşılarında milyonlarca bir oy olacaktı. Birer oy sahibi milyonlarca İstanbullu. Tamam, biraz karışık ama güzel ve hoş olduğunu kabul edin. Böyle sonuçlanmış bir seçim bence büyük başarıdır. "Başarının ölçüsünü kendisinin, ailesinin, toplumun ve dünyanın sağlığı değil, eşya, servet ve şöhret birikimi sananlara karşı bir tavır."(1) "Ben bu seçime katıldım ve bir oy aldım, paraları seçmedim" diyebilme cesareti. Paralı, zengin fabrikatörün suratına fırlatan Cüneyt Arkın'ı çok severiz. Duyguları söz konusudur. Orada paranın yeri olamaz. Bazı değerler parayla satın alınamaz. İşte bir oy kazanmış milyonlarca insan, paranın satın alamayacağı değerlere sahip çıkacaktı. Güzel anlattım.

> Birer oy sahibi milyonlarca İstanbullu. Tamam, biraz karışık ama güzel ve hoş olduğunu kabul edin

Ben bu seçimde kendime oy vereceğim. Sizler bana oy vermek durumunda değilsiniz. Dolayısıyla ben de propaganda yapmak durumunda değilim. Varolan bütün kurumlar, bu sistem her şeyi berbat etmiş durumda. "Bu sistem gitse de bizler kalacağız. Sistem 'kamunun huzur ve güveni' adı altında dışımızda terör estirirken, bizler aynı terörü 'yalnızlık ve güvensizlik' biçiminde içimizde estiriyoruz." (2) Aday olun ve kendinize oy atın.

Kamuoyumuz, ki demonstır, daha önce defalarca bastığı kabağa bir kez daha basmak üzeredir. Halkın sağduyusu, ki yoktur, bir kez daha yanılacak gibidir. Toplumumuz, ki birçok zihinsel acının kaynağıdır, bu seçimlerin sonunda davul zurna eşliğinde tüketim ekonomisini şaha kaldıracaktır, borsa endeksi tavana vuracaktır. Meraklılarını uyarıyorum. Paranızı öncelikle repoya, sonra borsaya, olmadı dolara ve marka yatırın. Banka faizleri bi bok vermiyor. Ama unutmayın, bütün tabutlar aynı anda en fazla dört kişi tarafından taşınabilmektedir.

Bu seçim, öncesiyle sonrasıyla sabun köpüğüdür. Unutulur gider ama güvensizliğiniz kalır. Boşko seçimler gelir, sandığa gideriz, aslanlar gibi oylarımızı atarız, parmağımıza boya sürerler, sorarlar sonra "Sen kime attın?", "Attık işte, ee daha ne var ne yok?" Ne olsun ulan, daha ne olsun!..

TURGUT ADATEPE

(1) : Radikal Terapist: Manifesto Çev. Hakan Atalay, Şizofrengi, Temmuz 1993
(2) : Belki. Fatih Altınöz, Şizofrengi, Kasım 1993

Bişeydi, aliendi...

Geçmiş, şimdi ve gelecek anlarının tek bir noktada, kendisinde buluştuğunun farkındaydı ve görüntüler dünyasındaki her şeyin görüş ve emirlerine hazır olduğunu zaten bilmekteydi. Deneyimliydi,çok görmüş çok sabretmişti. Tuhaf yaşantı ve şahıslara karşı ilahi bir sabır sergiledi. Sorunlara her zaman soğukkanlı, mantıklı ve kendinden emin biçimde yaklaşır, bir süre alttan bile alabilirdi, görmezlikten gelirdi adeta. Erdemlerinden biride buydu. Değerlerin anlamını o gösterdi ve öğretti.
Kutsal düzlükteki düzlüğe kimse dayanamazdı, direnç gösterenlerin sadece süreleri farklı olurdu ve bunun bilgisine sahipti, bilirdi. Ölüme doğru olanları bilgisine hükümlü kıldı.
Ardındaki gizli ve anlaşılmaz sırra ulaşmak mümkün olmasada başarısı kalabalıklara olan yakınlığına bağlandı. (Başarı mefhumu da onunla başladı, onunla sürdü.) Bilhassa kendilerini "Bağımsız! Komplo teoristleri" olarak adlandıran Kaşmir Çevresi (Cashmere Circle) bu konu üzerinde ısrarla durdu. Özellikle araştırmacı ve sosyolog olan J.K. Çembırlayn bunun üzerine basarak, altını çizerek (kalınca) ve slaytta göstererek belirtmiş, çeşitli ülkelerde verdiği konferanslarda birkaç dilde dile getirmiştir. Başarısında kalabalığa seslenmesi yatmaktadır denmişti yani umumi idi. Fakat hususiydi aynı zamanda ve ilk kez belki de. Dil, din,ırk, cinsiyet ve etnik ayrım gözetmeksizin son derece global (küresel) -parantezler birbirini açıklamıyor di mi? -bir etki alanına, söyleme sahipti. Derinlemesine kalabalıklara nüfuz etmiş bir daha da dışarı çıktığı görülmemişti.
Ödülleri dayanılmazdı. Hazırladığı yollar güllü ve dikenli olmak üzere iki ana başlık altında toplansa da ona ulaşan birbirinden farklı olmayan tek bir patikaydı. Bir üçüncüden bahsederler, iddia edenler gafildiler, tecrit edildiler. Tecrit edenler, muvaffak olanlardı bu yolda. Severdiler, gönüllüydüler.
Engeller ve önlemlerin meşhur ve mükemmel olduğu, hep işe yaradığı bilinirdi zaten ve bunun bilincindeydi. Kendi ve ötekinin, bilincindeydi galiba. Adeta bir hesap kitap adamıydı. Pardon bir adam değildi, bişeydi, aliendi, gizemliydi, görünmeyen sadece kendini sergileyendi, paramparça ve bütündü.
Düzenin, itaatin ve gücün, özlenilen ve sürekli ihtiyacı duyulan bu muhteşem üçlünün onun temel ilkeleri ve amaçları olduğu yine araştırmacılar ve ne gariptir sıradan kişilerin (sıradan olmayanın değili midir, hangi sıradır, nedir?) vurguladığı bir diğer önemli noktaydı. Biçilmiş kaftan olarak kamu bu zor ve meşakkatli görevin altından kalkabilecek bir yapı, gönüllüler gürühu olmalıydı. Kamu ve medya adı altında güzel bir beraberliğe demokrasi eşlik ettiğinde bu üçlü baş döndürücü olur. Bunu tecrübelerinden bilirdi. Kamu önemliydi, ilişilmeliydi ona. Kamu varlığını bu bulaşan aletlerden duydu ve ben kamuyum demedi asla ama olsun, kamuydu, olacaktı, herkes kamuluğunu bilecekti. Birileri yoktu, kalabalık vardı ve birbirlerine değil bu araçlara gereksinimleri olmalıydı ilişki için. Zaten ilişki değil, bilgilenmeydi

"YAĞMURLU BİR ESKİŞEHİR AKŞAMINDA ATLAR ARNAVUT KALDIRIMLARINDAN DIGIDIK DIGIDIK TARZINDA İLERLEYEREK GEÇİYORLARDI. VE KUYRUKLARI BOŞLUKTA SALLANIYOR THE."

gereken. Hissetme değil bakma, yorumlama, anlama değil göz gezdirme. Uyulmalı, adapte olunmalıydı olanlara, çok önce söylemişti zaten. Kurgulanan ve gerçekleştirilen kalabalık, kamu adı altında fırına verildi ve...

Farklı algılamaya, farklı ilişki ve yaşantılara çaba ve cüret gösterenlerin de çıkabilmesi kuvvetle muhtemeldir. Başta da söylenildi her şeyin önlemi alınmış engeli hazırlanmış, eksiksiz sürmekteydi, zor olmuştu ama olmuştu. Üstün bir zekanın egemenliğinde, bir rutin imparatorluğuydu içinde olunan... Dışarıdan verilemeyen, frekanslarına ulaşılamayan, ölçülemeyen, formüle dökülemeyen, teknolojinin bile yetersiz kaldığı ancak ölü ele geçirilebilen duygularımız kalmıştı bize, bir tek onlar kalmıştı, ölüme doğrulukta, belki de bir tek onlar vardı. Duyma, hissetme, hissetme çabası için tapulanmış zamanda tabii ki yer bırakılmamıştı. Zaman ele geçirilmişti çok önce. Zaman dışarıdadır artık. Bahşedilendir zaman, dolu ve boş olarak ve diğer alt bölümlerden oluşandır, gösterilen, öğretilen,istenilen biçimde doldurulmalıydı. -malıydı çünkü zorunluluktu, olmazsa olmazdı. Zaman yoktu aklı ve ruhu karıştırmaya, kendini hırpalamaya, sorun etmeye, durmaya, hissetmeye ayrıca gereğ ide yoktu yaşamak için. Yaşam kendinin ve ötekinin sorunlarıyla cebelleşmek için, bir şey için, "için" yaşanan değildi ki, akıp gidendi kendi kurallarıyla, normal ve sağlıklı bir biçimde, kendine kapılanları severdi, sürüklenenleri, birbirlerini itenleri, akıntının üstüne "ilerleyenleri" isterdi o. Dinlemek, istemek, vermek kendini, yorumlamak olmadı ki yaşam için gerekenler. Akıl ne çok alet edilmişti akıntı içine, sürüklenmeye. Belki doğası gereği sürüklenenlerdik ve bunu dilimize alarak çıkabilirdik dışarı ve dolayarak bir başka biçimde gömüldük içine, kimbilir...

Yitirilen gecelere, günler tabii ki eklenecek, grintisiz, uçurumsuz sapmadan ilerlenecekti o kutsal düzlüğe, tahammül gösterilemeyecek kadar geç kalınmıştı bile...

YURDAER ALTINÖZ

Şizofrenik arzu, düş, boyun borcu

Bir TV Karesi: Talk Show'cu bir maç sonrası sokağa dökülen insanların rasgele silah kullandıklarını, o sırada evinin balkonunda belki de çocuklarıyla birlikte - oturmakta olan bir kadının o kurşunlardan biriyle öldüğünü mevzu bahis ediyor. Yüzünün olanca 'epikliğiyle'... Zira bir insanın böyle lanet olası bir biçimde ölmesini eşine az rastlanır zırıl zırıl bir cıvıklıkla anlatmak yetenek itibariyle az buz bir şey değildi doğrusu. İğrençti. Karşısında oturan pop yıldızı ve ünlü bir mülki amir basıyorlardı kahkahayı. Gerçi kahkahaların o cıvıklığa mı, yoksa ölüme mi ilişkin olduğu doğal olarak ayırt edilemiyordu ama o ikisi nezdinde de bu pespaye cıvıklık, bunca bir ölümün her sıradan insanda uyarması umulan acıyı, çaresizliği (tam o sırada insani olan her şeyi) siliyor, olmaz kılıyordu.

Bir TV Karesi: Bir soygun sonrası polisle çatışmaya giren bir örgüt üyesi (örgütün sonradan İslami Hareket Örgütü olduğu öğreniliyor) yaralanıyor, arabanın içinde ve besbelli ki ölmek üzere - bütün vücudunu saran istem-dışı seyirmeler eşliğinde boğulurcasına nefes alıp veriyor, başını kontrol edemiyor, çevresinde olup bitenlerin farkında değil. İnsanlar bekleşiyorlar başında, sonra yine bekleşiyor/seyrediyorlar. Gazeteciler, TV kameraları önden, arkadan, sağdan, soldan, dakikalarca süren fotograf çekimi aşamasına geçiyorlar. Bir çuval gibi yere bırakılıyor, biraz sonra. Herhalde ölüyor. Öyle görünüyor ki, hiç kimse, ama hiç kimse hastaneyi, ambulansı vb. hatırlamıyor. Orada, o sırada, öylece bir insanın ölmekte oluşunu bilmiyor. Her şey içinde cereyan ettiği Seyir'in çekim alanında, ona tabi oluyor. Sadece seyrediyor olmanın geçicilik duygusu, her türden sorumluluğu iptal edişi, heyecanı hoş yürek çarpıntıları olarak tecelli ediyor belli ki. Sonra bu herze bütün safahatıyla akşama naklen yayınlanıyor. Anlamaya çalışıyorum. Epeydir gerçek ilişkilerimizi bir şeyir/gösteri dolayımıyla kurar olduğumuzu; bir hayli işlek ve kolay oluşuyla, yedeklediği 'dışarıdalık' duygusuyla (yargısız infazlarda dışarıda, şehirler/köyler bombalanıyorken dışarıda, çocuklar öldürülüyorken dışarıda, insanlar kayboluyorken dışarıda...); aynı dolayımın gerçekle yüzleşme, gerçeğe maruz kalma şaşkınlığımızı/anksiyetemizi yatıştırmaya yarayan 'bilinçdışı' bir savunma düzeneği işlevi görür oluşunu, hayatımızı hayalinin ve sahtenin gerçeğe ikame edildiği yapay dünyalar içinde yaşar oluşumuzu hatırlatıyorum kendime.

Sosyalizme saldırırlarken aslında, insanın umut ve hayal etme kapasitesini, karşı çıkma ve değiştirme istencini, yaratıcılığını, özgürlük ve eşitlik inancını, hepsinin üstünde de her türden değişim olasılığını tahrip etmeyi planladıklarını düşünüyorum. Ezilenlerin görüp göreceği en zalim çaresizliğin sosyalist alternatif tasfiye edilmiş bir dünyaya mahkum edilmeleri olacağını, şimdilik bu temel hakikati en çok onların bildiğini, bizim de öğreneceğimizi... Sosyalizme/insana saldırırlarken, medyadan /medyayla saldırırlarken; hışımla medyaya/gösteri toplumuna kaçışımızın /sığınışımızın trajikliğini sonra.

Bulantım yatışmaya başlamışken, başka birilerinin Sivas'ta tutuşturdukları ateşte yaktıkları insanları seyrederkenki yüzleri geliyor gözlerimin önüne, kusmak için TV'a doğru yekiniyorum.

Bir TV Karesi: MHP Genel Başkanı'na şimdi Türkiye'nin en acil sorununda -daha önce de sık sık yapıldığı gibi- düşündüğü çözümler soruluyor. Arkaplanda o çözümlerin sahiden bir kıymet-i harbiyesi olabileceği havasının bir tutam kurt pusu halinde asılı kalakaldığı bir garip insanın gerçeküstü diyesi geliyor. Konuşulanları duyamıyorum. Sadece 1977'de Ankara'da Yükseliş öğrencilerinin toplandıkları kahveye faşistlerin koyduğu saatli bombanın lanet olası bir sabah vakti patlaması sonucu vücudu delik deşik olan, sonra da ölen sevgili dostumun, Adnan'ın insanda hiç bitmezmiş duygusu uyandıran, ama sahiden hiç bitmeyecekmiş gibi başlayan apansız gülmeleri çınlıyor kulağımda.

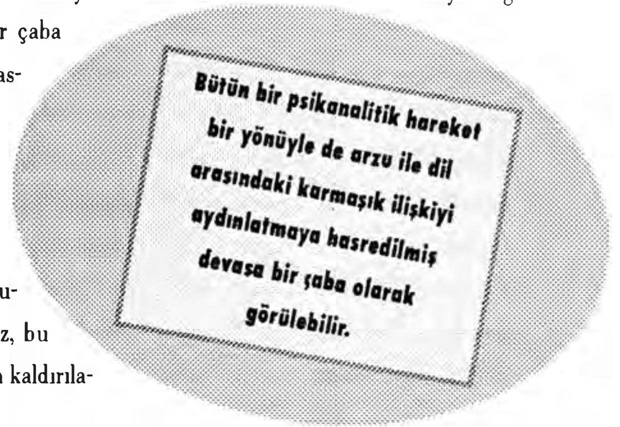
Bir TV Karesi: Liseli, gencecik bir kız, 17 yaşında. Yıllardır aynı evde oturuyorlar, anası babasıyla birlikte. Okuduğu lise, çalıştığı kafeterya herkesçe biliniyor. Yıllardır oturdukları aynı evde bir gece vakti polisin düzenlediği bir operasyonla çatışma sonrası ölü ele geçiriliyor: Böyle geçiyor bültenlerde.

*****

Bütün bir psikanalitik hareket bir yönüyle de arzu ile dil arasındaki karmaşık ilişkiyi aydınlatmaya hasredilmiş devasa bir çaba olarak görülebilir. Castoriadis'in dediği gibi, analizi vareden olgu, yaşama (cinsiyetimiz ne olursa olsun) bir kadını arzulayarak başladığımız, bu arzunun asla ortadan kaldırılamayacağı, bu arzu olmaksızın bizim asla insan olamayacağımız, hatta hiç yaşamayacağımızdır. Aynı olgu, analizi açıkça isteğin mahkum edilmesine, yani dolayısıyla, suçluluk duygusuna dayanan tüm etiklerin karşıtı olarak konumlandırır. Ama analizin merkezinde duran şey bu kendiliğinden arzu değil, daha çok onun dilidir. İnsani arzunun anlamına ilişkin sorular, dolayısıyla arzunun konuşmayı nasıl mümkün ve nasıl imkandışı kıldığıyla ilgilidir.

*****

Şizofreniyi karakterize eden temel özelliklerden birisi, dünyadan çekilme/uzaklaşmadır. (Withdrawal). Bu bir enerjinin (libidonun), bir obje yüklenmesinin (cathexis) çekilmesinden ziyade, belki de dünyaya ilişkin bir tavır alış, bir kaçma arzusu: Dünyanın kayda değer bulunmadığı, ilişki kurmaya ve giderek ona katılmaya değ-

mez olarak yaşandığı duygusu ile birlikte var oluyor. Arzu/istek ile haz/doyum arasında bugün bir hayli açılmış mesafeye, aradaki dolayımlara -serbest piyasaya, paraya, medyaya, modaya, reklamlara-, hazzın emir kipinde yaşanan bir amaç olarak hep varılan noktanın uzağında kuruluşuna bir meydan okuma olarak zuhur ediyor. Psişik aygıtın şizofrenik regresyonunu arzu ile haz arasındaki bir kaynaşmayı topografik anlamda gerçekleştirmeye matuf bir eylem olarak yeniden yorumluyorum.

Şizofreni metaforunu izliyorum. (Bu hareketin bu yazıyı ciddi bir anlamı kayması ile malül kılacağının farkındayım).

Şimdi, bu zamanda konuşmak/söz hiçbir şeye/yere yetişemiyor; iç burucu bir çaresizlikle kendi üstüne kapanıyor, kilitleniyor, mecalsiz düşüyor. Belki de söz yalnızca oyun oynuyor; artık zamanının çoktan aşıldığını bilerek bu bilgisini bir çaresizlik gibi sunuyor, dünyadan çekiliyor. Başka bir düzeyden anlamayı deniyorum: şimdiki zamanı arzunun konuşmayı imkansız kılışı belirliyor. Toparlayarak söylüyorum: Şimdi, bu zaman dört bir yandan Sürekli Ekim zamanı.

*****

Freud için düşler yalnızca onun ilk ele aldığı nesnelerden biri olduğu için değil, ama aynı zamanda insan arzusunun bütün ikame edici ve kılık değiştirmiş ifadeleri için bir model oluşturduğundan bir hayli önemlidir. Düş bastırılmış arzuların kılık değiştirmiş gerçekleşimi niteliğiyle farklı düzlemlere ait iki kavramı biraraya getirir. Anlam düzlemine ait olan gerçekleşmeyi ve güç/enerji düzlemine ait olan bastırmayı. Tam da bu nedenle, düş bir yorumu gerekli kılar. Yorum bastırılmış arzunun bu karanlığına anlamın aydınlığını düşürmek üzere gereklidir.

Gramerin olmadığı düşlere en çok seviniyorum. Bu eksikliğin sonsuzluk çağrışımlarına da... Bir ucundan diğerini görmeye imkan veren düzlüğüyle o ADA'yı görüyorum. Bu düzlüğün ve bakıştaki bu derinliğin sağladığı dinginlik duygusu olağanüstü. Ölmüş adalılarıhatırlıyorum bir bir. Şimdi yaşamıyor oluşlarının acısı çöküyor yüreğime. Bu acıyı taşımaya, yalnızca taşımaya içim yetişmiyor, hiçbir zaman yetişmedi. Kıvrılıyorum.

******

Herkesin kendince bir boyun borcu vardır, kim bilir... Yüreğinden vurulup bu toprağa düşenleri aslâ unutmamak bizim boyun borcumuz. Göreceğiz...

ERDOĞAN ÖZMEN

Gramerin olmadığı düşlere en çok seviniyorum. Bu eksikliğin sonsuzluk çağrışımlarına da... Bir ucundan diğerini görmeye imkan veren düzlüğüyle o ADAyı görüyorum. Bu düzlüğün ve bakıştaki bu derinliğin sağladığı dinginlik duygusu olağanüstü. Ölmüş adalıları hatırlıyorum bir bir. Şimdi yaşamıyor oluşlarının acısı çöküyor yüreğime. Bu acıyı taşımaya, yalnızca taşımaya içim yetişmiyor, hiç bir zaman yetişmedi. Kıvrılıyorum.

ANIT

Hiçbir zaman kendimi tam anlamıyla
bulamam.
Benimle yüzyüze gelemezsiniz.
Çok derinlerden bakarım.
Okyanusların karanlıklarından.
Ortaya koyduğun olayın bir anlamı yok!
Devireceğin paranın anlamı var.
Saman tarlaları!
Ve o kurban edilir.
Adi şişko!
Ve yüzünden sanat yapılamaz
Onun!
Ne iğrençti o sahneyi anlatırken.
Son derece sevimli tarza boyun
eğdirtmem.
Bu konuda beni aşağılayın!
Öğüncüm oluyor.
Ortaçağ yazını.
Filozofça.
Ruhu yok bunun.
Huylu huyundan vazgeçmez.
Büyük pırıltılı güzel makinalar içinde
gezinen ilkel ruhlar!
İyisini bilen kötülük yapan!
İyilik kötülüğe hizmet etmez!
Ruhumu yitirirsem
Zaten ölürüm
Tanrım kendime ait.
İlkçağı arıyorum.
Herkes kendi başına ne komikti.

Vahşet senden uzakta ve ne güzel!
Farklı değerler.
Üstünlük tartışmaları yapılmamalı.
Değersizlik değer değildir!
Çok vurgulayıcıydı!
İçinde mizah da var! Soru da?
O dönem içinde o kilit kırılmalı.
İçimden atarım.
Sonra da sokmam içime.
Giremez.
Yalvartırım.
Ağlatırım
Zenginlik, çoğunluk içinde!?
Bensiz
Acımam.
Yorgunum; zavallılığınızdan!
Hep haklılık bıktım!
Hep ciddiyet bıktım
Hoşgörü nerede?
Öldürdünüz.
Tacizciler.
Zavallılar.
Öldürdünüz.
Annemi!?!?
Hoşgörmemi engelleyen sizin zavallı
anneleriniz anneanneleriniz..!
İnanırım sadece ve sadece aşka.
New York'ta bir atölyeye de!

T.DUYGULU

be

Karanlığı tanıyanınız var mı?

Koyu ve sızdırmaz bir karanlığı. Geceyi biliyor musunuz? Sessiz ve örten geceyi? Bilinmeyeni bilen gecedir. Seni, beni ve onu örten gecedir. Gecedir gizimizi gizleyen. Karanlıktır hepimizi yutan. Varı yok gösteren.

Garip bir şeydir yaşanan. "öyle" zannedersiniz. "böyle" olduğunu anlayamazsınız. Algılarınız hiç olmuştur. Beyniniz piç. Gözleriniz gördüğünü değil göreceğini söyler. Kulağınız kirişi geçmiştir; hep ötelerden, olmayandan haber verir. Sanırsınız ki, karanlık "cart" diye yırtılacak ve karşınıza dikilecekler. Ansızın. Hep beklediğiniz halde, en beklemediğniz anda karşılaşacaksınız onlarla. Sürekli bunu düşündüğünüz halde çok şaşıracaksınız. Kalbiniz durayazacak.

Çıkış yoktur orada. Hiç yarım kalmaz. Rüya değildir ki sizi uyandırsınlar. Sonuna kadar yaşamak zorundasınız. Hepsini. Her gece...

Bunlar, bir odada ya da bir hastahane kliniğinde yaşanmıyor. (Yaşayanın/yaşayanların hasta olmasını bilemem.) Her gece binlerce kişi, bu ülkenin Doğu'sunda, Güneydoğu'sunda bunları yaşıyor.

Fare
Aralık 93' URFA

(Gelecek sayıda: Nazife Hanım evleniyor.)